Stanovati između

Nejašmić, Tomislav

Master's thesis / Diplomski rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:
University of Split, Faculty of Civil Engineering, Architecture and Geodesy / Sveučilište u Splitu, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:123:303330

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-13**

Repository / Repozitorij:

FCEAG Repository - Repository of the Faculty of Civil Engineering, Architecture and Geodesy, University of Split

SVEUČILIŠTE U SPLITU	
FAKULTET GRAĐEVINARSTVA, ARHITEKTURE I GEODEZIJE	
TOMISLAV NEJAŠMIĆ	
STANOVATI IZMEĐU	
AKADEMSKA GODINA	2015/ 2016
MENTOR: izv.prof. NIKOLA POPIĆ, dipl.ing.arh.	

STANOVATI IZMEĐU

SVEUČILIŠTE U SPLITU

FAKULTET GRAĐEVINARSTVA, ARHITEKTURE I GEODEZIJE

diplomski rad 2015./2016.

student	Tomislav Nejašmić	bacc.ing.arh
mentor	izv.prof. Nikola Popić	dipl.ing.arh.
komentorica	doc. Ivana Ergić	dipl.ing.arh.

REDEFINIRANJE GRANICA U STAMBENOJ ARHITEKTURI

UVOD

1 PRAGOVI

2 VAN EYCK I PROSTORI IZMEĐU

3 KAKO KUĆE GRADE GRAD

4 TIPOLOGIJA SREDNJEG MJERILA

5 STANOVANJE I RAD

6 ODRŽIVA ZAJEDNICA

7 FENOMENOLOGIJA I PSIHOLOGIJA DOMA

IZVORI

STANOVATI IZMEĐU

LOKACIJA	
KONCEPT	
SITUACIJA	M 1:2000
SITUACIJA	M 1:500
TLOCRT PRIZEMLJA	M 1:200
TLOCRT 1.KATA	M 1:200
TLOCRT KROVIŠTA	M 1:200
PRESJEK 1-1	M 1:200
PRESJEK 2-2	M 1:200
PRESJEK 3-3	M 1:200
PROČELJA DIJAGRAMI	M 1:200
JUŽNO PROČELJE	M 1:200
ISTOČNO PROČELJE	M 1:200
SJEVERNO PROČELJE	M 1:200
ZAPADNO PROČELJE	M 1:200
DETALJ PROČELJA	M 1:50
KATALOG STANOVA	M 1:200
AKSONOMETRIJA STANA	
PROSTORNI PRIKAZ STAN	
PROSTORNI PRIKAZ TRIJEM	
PLAN KRAJOBRAZNOG UREĐENJA	M 1:500
KONSTRUKCIJA/MATERIJALI	
ISKAZ POVRŠINA	

TEMA ODABRANOG PODRUČJA

REDEFINIRANJE GRENICA U STAMBENOJ ARHITEKTURI

* Marina Abramović i Ulay. Imponderabilia, 1977 performans u Galleria Communale d'Arte, Bologna, Italija

REDEFINIRANJE GRANICA U STAMBENOJ ARHITEKTURI

1 PRAGOVI
O elementima prijelaza

2 VAN EYCK I "PROSTORI IZMEĐU"
O mjestu i događaju

3 KAKO KUĆE GRADE GRAD
O gradotvornim učincima "prostora između"

4 TIPOLOGIJA SREDNJEG MJERILA
O prijelaznim tipovima, između obiteljske kuće i stambene zgrade

5 STANOVANJE I RAD
O arhitekturi dualnih namjena

6 ODRŽIVA ZAJEDNICA
O nevidljivim poveznicama susjedstva

7 FENOMENOLOGIJA I PSIHOLOGIJA DOMA
O razlici kuće i doma

* korištenje ulaznog stubišta kao elementa urbane opreme, Brooklyn, New York, SAD

PRAGOVI

Pragovi u arhitekturi - općenito

prag 1.pod ili tlo pri dnu vrata, smatra se ulazom u zgradu ili sobu
2. prijelazni interval između različitih djelovanja ili stanja

Rječnik stranih riječi, Anić Goldstein, 2005.

Način spajanja jednog prostora s drugim najjednostavnije je riješiti vratima. Iako mnogi od nas odrastu u domovima u kojima su jedini odvojni i spojni elementi prostora vrata, povijesni primjeri nas uče da postoje još mnogi načini spajanja i razdvajanja prostora. Kada kažemo prag, u arhitektonskoj općenitoj terminologiji mislimo na zonu prijelaza ili pauze između dvaju prostora, zona, ili soba. Pragovi su ono što naznačuje da je karakter dvaju prostora koje povezuje različit, stoga je potrebna nekakva vrsta tranizicije, prijelaza. Vrata su samo jedan od mnogih oblika pragova. Debljina zida, intenzitet svjetla, samostalni prolazi, sve su primjeri različitih oblika formiranja praga koristeći različite mjere stvaranja i različite efekte spajanja i razdvajanja prostora. U nekim slučajevima, pragovi postaju toliko važni, da postanu samostalni prostori. Prije nego se odlučimo na stvaranje otvora u zidu ili ugradnje vrata, potrebno se zapitati koji je odnos prostora koje spajamo. Možda zid između tih prostora uopće i nije potreban, možda je dovoljna insinuacija različitih karaktera koju čini kolonada nosivih stupova. Jednostavan otvor u zidu koji ima određenu debljinu često je dovoljan prag baš zbog debljine zida koja stvara prijelazni element iz dvodimenzionalnog u trodimenzionalni. . Pragovi su uvelike povezani sa gradacijom kretanja iz jednog prostora u drugi, npr. iz prostora javnijeg karaktera, u prostor privatnijeg karaktera. Vrata su izrazito snažan element , zajtijevaju svijest o onome što se nalazi iza njihove druge strane, nepoznatom korisniku vrata ne komuniciraju o tome je li u drugu prostoriju poželjno ili nepoželjno ući. Pragovi su često i signalizatori karaktera prostora koje spajaju, jesu li ti prostori intimni ili manje intimni. Razumijevanje pragova kao tranzicijskih elemenata i medijatora obogaćuje shvaćanje kretanja u arhitekturi, a ujedno pomaže u gradiranom spajanju i razdvajanju prostora koji se u suvremenom svijetu često postižu svim elementima, osim onim arhitektonskim.

Prag u stambenoj arhitekturi

Dom je mjesto u svijetu, maleni svijet unutar većeg svijeta. Stoga što je to maleni svijet, mora postojati način da se u njega uđe i iz njega izađe. Važnost ulaza nalazi se u činjenici da je to prostor koji nam omogućava da prijeđemo iz nepoznatog u poznato, iz javnog u privatnog, iz stresnog u relaksacijsko. Ono što se nalazi s jedne i druge strane praga uvelike se razlikuje. Kako prolazimo kroz prag, tako iza sebe ostavljamo nešto kako bi u prostoru koji nas čeka dosegnuli nešto drugo. U mnogim kulturama ljudi skidaju svoju obuću prije nego uđu u svoj dom. Ta gesta ono je što nam potvrđuje da pristupamo prostoru koji ima svojevrsnu čistoću, svetost za pojedinca, želja da taj prostor očuvamo čistim nije samo fizička, već i duhovna. Ulazak i izlazak u stambeni prostor u mnogim kulturama povezan je i sa raznim ritualno-etnografskim običajima. Prije napuštanja doma na duže vrijeme u kulturi bugarskog naroda, običaj je proliti čašu vode na prag vrata. U tradiciji ruskog naroda, običaj je sjediti na pragu prije napuštanja doma. Mnogi pripadnici katoličke vjeroispovijesti netom prije napuštanja doma, na pragu kuće se prekrste. Prostor praga sastoji se od debelog sloja nakupljenih uspomena i tradicija. Trenutci dolaska i odlaska su kratki, no u sebi koncentriraju visoku razinu emocije. Pragovi su često asocijativni elementi sa prijelaznim razdobljima u životu pojedinaca, tako postoji fenomen koji je zajednički mnogim narodnostima, kulturama i religijama - nošenje mladenke preko praga na dan vjenčanja. Fenomen je to koji na metafizičkoj razini ostaje povezan sa sviješću da smo nakon prelaska praga, osigurali da ono što ostavimo u domu, tu i ostaje.

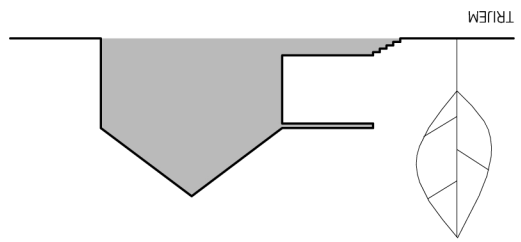

TRIJEM

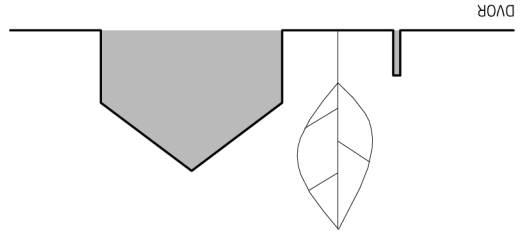

DVOR

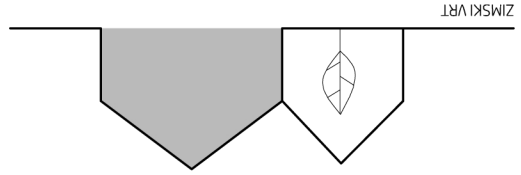

ZIMSKI VRT

Prag kao klimatski prijelaz

Planet Zemlja na kojem živimo odlikuje se nevjerovatnom raznolikošću klimatsko-topografskih sustava koji su neposredno povezani sa kulturama ljudi koji ih nastanjuju.Sve ljudske naselbe različitih klimatskih zona imaju više elemaata koji se ponavljaju u svim kulturama. Jedan od tih elemenata je prag kao klimatski tranzicijski element vanjskog i unutarnjeg prostora. Pragovi u takvom smislu odlikuju se time što nisu ni unutra ni vani. Na mnogim mjestima najvući dio drušstvenog života dogada se upravo u ovim tranzicijskim elementima, on je način na koji se gradira klima vanjskog prema mikroklimi unutarnjeg prostora, ali je ujedno često element kojim se komunicira sa susjedstvo, bilo riječ o trijemu, predvrtu, dvoru ili zimskom vrtu. Dvor je tranzicijski element koji se pojavljuje u mnogim arapskim i mediteranskim kulturama. U njemu susrećemo ispreplетenost religijsko-kulturne uvjetovanosti i klimatskog zaštitnika. Suhe i vruće mediteranske kulture zbog blizine mora i cikloналnih razlika s obližnjim kopnom često imaju različite oblike kao snažne elementarne nepogode. Topla klima omogućava produljenje boravka na vanjskom prostoru preko većg dijela godine. Upravo toplina i vjetar izjedrili su dvor ili dvorište–prag koji nastaje fizičkim zatvaranjem vanjskog prostora kojim se omogućava boravak na otvorenom uz zaštitu od vjetra i neželjenih pogleda koji su povezani sa povijesno "zatvorenim" mediteranskim kulturama. Trijem je prag koji je zajednički svim umjerenim klimama svijeta koje su poprećene mjestimičnim oborinama. Ovisno o ispрepletenosti sa obližnjima ljudi koji žive tu, događaju se mnoge modifikacije, tako trijem možemo pronaći kod tradicionalnih zagorskih "hiža" i kod tradicionalnih doseljeničkih kolonijalnih kuća, ali osnovna forma ostaje ista-natkriveni prostor koji je u većini slučajeva otvoren sa tri strane i jednom stranom pripojen na kuću. U izrazito vlažnim klimama kuće se potpuno odižu od tla kako bi se postigla zaštita od insekata i gmazova kojima takve klime obilluju. Ovo dozivanje ujedno omogućava da stambeni prostori "uhvate" svježe povjetarce na većim visinama i prirodno ventiliraju kuće sa svih strana. Upravo to odizanje generiralo je stubište koje kuću spaja s tlom kao glavni prag stambenog prostora. Stubište postaje mjesto gdje se komunicira sa susjedima, kao neformalno mjesto druženja sa susjedima ili pak u slučaju već poplave postaje privezište za čamac koji u kišnim sezonama postaje glavno prijelazno sredstvo. Suvremena inačica prijelaznog elementa koju je omogućila široka dostupnost materijala i sličnih transparentnih ili translucentnih materijala je zimski vrt. Pojavljuje se u kulturama sa ostrijom, hladnijom klimom. predstavlja mjesto gdje je moguće imati suživot sa vegetacijom u inače nezahvalnoj klimi. prostor je to u kojem temperatura oscilira između unutrašnje i vanjske. Bilo o kojem dijelu svijeta pričali, fenomen nastanjivanja prostora između unutarnjeg i vanjskog je zajednički svim dijelovima svijeta, a manifestira se na drugačije načine jer je definiran klimom i dostupnom tehnologijom. Važna lekcija koju iz ovoga možemo ištčitati je ta da ljudi imaju podsvjesnu potrebu gradaeije između vanjskog i unutarnjeg.

O ELEMENTIMA PRIJELAZA

* Aldo Van Eyck

VAN EYCK I "PROSTORI IZMEĐU"

PROSTOR, VRIJEME, MJESTO, DOGAĐAJ

Što god značili prostor i vrijeme, mjesto i događaj znače više. Prostor je čovjeku mjesto, a vrijeme je čovjeku događaj. Danas je prostor i ono što bi trebalo biti dodano da postane -mjesto, izgubljeno. Može li danas čovjek razlikovati što je ovdje, a što ondje? Može li jasno razlikovati sadašnji trenutak od onog koji dolazi? Može li pronaći prikladno mjesto za prikladan događaj? Aldo Van Eyck tvrdi da ne može. Naglašava da bi svaka vrata trebala predstavljati dobrodošlicu, a svaki prozor lice kuće.

TEORIJA RECIPROCITETA

Osnovna ideja Van Eycka nije samo da je sve povezano - relativnost, nego ujedno da su sve te povezanosti, odnosi recipročni - sami entiteti nemaju značenje sami po sebi, već značenje dobivaju upravo kroz svoje odnose sa drugim entitetima, kao i njihove kvalitete; veliko ne postoji bez malenog, unutrašnje ne postoji bez vanjskog,kuća ne postoji bez ulice itd. Van Eyck naziva ove recipročne entitete i kvalitete „fenomenom blizanaca“ ili, u svojim ranijim tekstovima „dualnim fenomenima“.

GRAD I KAOS

„Vjerujem da red ne znači ništa više od stvaranja dobrih uvjeta za kaos - pobrinuti se da se kaos ne uguši sam u sebi, da se ne promjeni iz pozitivnog u negativni faktor. Svaka druga forma reda koja pokušava eliminirati kaos, kompleksnost i ostale mreže ljudskih odnosa, zapravo i nije red, nego smrt. Red znači podariti kaos elementima tako da postane življiv.“ Aldo Van Eyck

IDENTITET

Za Alda Van Eycka, pragovi su povezani s identitetom, kako kuće, tako i korisnika koji ju nastanjuju. Ne postoji jasan koncept identiteta u modernoj sociologiji. Koristi se uvelike kao ideja nekoga o samome sebi, i nečijih osjećaja o samome sebi u smislu klasnog ili rodnog identiteta.Nekada se pretpostavlja kako naš identitet dolazi od očekivanja koje društvo ima uz određene socijalne uloge. Prvo prostore okupiramo, a potom ih internaliziramo kroz proces socijalizacije. Alternativno, pretpostavlja se da identitete konstruiramo kroz materijale koji nam bivaju aktivno predstavljeni u procesu socijalizacije ili u nekim drugim procesima koje obavljamo u svojim ulogama.

PRIPADANJE

Pojam pripadanja bio je bitan dio Van Eyckovog teoretskog tijela, jer je povezan sa svim drugim pojmovima spomenutim dosada. Ovo se manifestiralo ponajviše kroz kritiziranje CIAMOVSKOG funkcionalizma „nedostatak mjesta, stoga i nedostatak događaja uzrokovat će gubitak identiteta, izolaciju i frustraciju“. „U gomili eksterioriziranih vremena i prostora, stvari se konstantno eksteriziraju, Svijet istih stvari. Kao što Bakema sugestira, identitet, u tom smislu, jako je povezan s pripadanjem, koji je u Van Eyckovim tekstovima povezan sa pojmom „povratka kući“. Po Van Eycku zadatak arhitekta i urbanog planera je „stvoriti izgrađenu „dobrodošlicu“ za sve, stvoriti osjećaj pripadanja - stvoriti arhitekturu mjesta, koja će moći udomiti mnogo događaja, unaprijed predviđenih ili spontanih.“

* ulica s trijemom, Aibar, Navarra, Španjolska

KAKO KUĆE GRADE GRAD

Što je grad? Prema nekima grad je sve ono što se u njemu jednom dogodilo. Neki pak tvrde da su grad ljudi. Grad je sve ono što je izgrađeno u njemu i sve ono što se nalazi između. Ovdje se nećemo toliko baviti time što je grad već načinima na koji kuće grade grad, načinima na koje stambena arhitektura definira i utječe na sadašnjost i budućnost grada.

PROMJENA

Najveća promjena koja je zadesila grad dogodila se krajem 19. i početkom 20.stoljeća. Ta promjena uvjetovana je novim tehnologijama i brzinom gradnje, promjenama političko-socioloških struktura u svijetu, ali prije svega uvjetovana je - automobilom. Povećanje dostupnosti automobila, mobilnost i relativizacija udaljenosti dovele su do drugačije organizacije grada, do drugačijih odnosa kuća međusobno i odnosa kuća s ulicom. Kroz čitavu povijest, ljudi su pri stvaranju otvorenih prostora bili vođeni idejama bliskog mjerila, intimnosti, sigurnosti i zaštite. Jedino u posljednja dva stoljeća počeli smo stvarati otvorene prostore koji kao primarno referentno mjerilo ne uzimaju čovjeka. Ovo je rezultiralo spektakularnim, velikim, i često potpuno neprimjerenim gradskim prostorima s kojima se ljudi ne mogu asocirati, u kojima ljudi ne mogu ugodno boraviti. Tek kada spoznamo kako funkcionira ljudsko tijelo, tek tada možemo početi shvaćati osnove stvaranja ljudskom mjerilu prikladnih kuća, zgrada u kojima ljudi žive i onih prostora između njih, u kojima ljudi jednako toliko žive. Razvoj našeg senzoričkog sustava usko je povezan sa krajolicima u kojima smo preživljavali zadnjih nekoliko milijuna godina. Otvorena prostranstva, nedostatak hrane, izloženost opasnostima, oblikovali su osnovnu ljudsku potrebu za mjerilom koje njegovo oko, uho i njuh mogu obuhvatiti, potrebu za prostorima koji ulijevaju intimu i sigurnost. Samo u posljednjih nekoliko tisuća godina, naša osjetila, koja su razvijana dugom poviješću biološke uvjetovanosti, počela su se koristiti u krajoliku izgrađenog, krajoliku gradova. A samo u posljednjih nekoliko desetljeća počeli smo planirati gradove iz zraka, umjesto iz razine očiju čovjeka koji se kreće.

KAKO KUĆE GRADE GRAD - PROSTOR IZMEĐU KUĆA

Planirani i neplanirani vanjski prostori uvijek su bili dijelovi gradova. Mjerilo otvorenih urbanih prostora i načini na koje ih koristimo, uvelike su se promjenili. Od antike, srednjeg vijeka do suvremeng doba urbani vanjski prostori dopuštali su kontinuirane promjene i adaptacije. Srednjovjekovni gradovi svojim gustim izgrađenim tkivom i uskim uličicama stvarali su drugačiju percepciju prostora od suvremenijđh otvorenih prostora. Ovi gradovi konstantno su bili u procesu evolucije, gradeći jedan sloj preko drugog, zamjenjujući jednu namjenu drugom. "Gusti" uvjeti življenja vodili su do mračnijih kuća te je bilo potpuno logično da primarnost korištenja dobiju prostori između kuća, gdje se na ulicama i nepravilnim trgovima odvijala većina socijalnog života. Mjerilo otvorenih prostora je variralo, ali je uspijevalo u stvaranju fluidnih, elastičnih prostora koji su često zbog nedostatka "programiranja" i planiranja bili otvoreni mnogim namjenama i budućim promjenama. Upravo fleksiibilnost, sposobnost prilagodbe i rasta srednjovjekovnog grada ono su što ga čine relevantnom temom čak i danas. Odsutnost fokusa na individualca i na njegov privatni prostor mogao bi ujedno biti i razlog za uspjeh i vitalnost prostora između kuća. Socijalni i politički uvjeti vremena snažno su izraženi u fizičkom modelu srednjovjekovnog grada.Visoka koncentracija populacije u srednjovjekovnim naseljima uvjetovana je obrambenim i ekonomskim razlozima.

* zasjenjena ulica, Bizerte, Tunis

Obrti, manufakture, točkasti sustav obavljanja i razmjene, preklapanja struka te izmjena dobara na svakodnevnoj bazi doveli su do densifikacije istih i okupljanja u naselja obrtnika sličnih interesnih zona u manufakture. Rast i razvoj srednjovjekovnog grada bio je drugačiji od grčkog ili rimskog, događao se organičnije, spontanije jer se zbog vojno-političkih odnosa nije moglo planirati na duže vrijeme. Nedostatak centralnog političkog autoriteta i politička rascjepkanost odražavale su se i na tloctima srednjovjekovnih ulica sa nepravilnim, pologonalnim, zavojitim ulicama. Fortifikacijski sustavi unutar grada, za slučaj "pada" određenog dijela grada od strane napadača, generirali su slijepe ulice, tj.ulice koje su vodile nigdje. No, unatoč tome što su srednjovjekovne ulice imale svojih mana, nedostatak sanitarnih uvjeta i razvijene infrastrukture, ujedno su i sa svih strana bile definirane izgrađenim tkivom, kućama, zbir svih elemenata ispred i iza zida kuće stvarao je mikrosustav nenamjerno prikladan ljudskom mjerilu, Velike otvorene urbane površine nisu postojale jer si to srednjovjekovni grad nije mogao dopustiti. Antropocentrizam, stabilniji politički odnosi, obnova i šira rasprostranjenost antičkih principa gradnje i planiranja u renesansi su doveli do razmišljanja o drugačijem gradu. Renesansa se fokusiirala na izgled, koliko god to zvučalo površno, i to je ono što je bilo ključno za razvoj i promjenu mjerila otvorenih površina. Grad više nije bio samoevoluirajući sustav, već je postao umjetničko djelo, sustav proporcija, sklada, harmonije. Problem s umjetničkim djelima je taj što, u većini slučajeva, kada su završena, ne smiju se mijenjati. Prostor između kuća sada je postao ispunjen velikim trgovima koji su se fokusirali na različite prostorne efekte kroz proučavanja odnosa ljudske percepcije i geometrije. Vizualni izričaj grada, za renesansu je postao kulminalan. Renesansni graditelji i dalje su mjerili i planirali iz ljudske perspektive, iz razine čovjeka koji stoji, to je ono što je omogućilo humanost renesansnih otvorenih urbanih prostora, unatoč njihovom mnogo većem mjerilu od "standardno srednjovjekovnog". Potreba za racionalizacijom i sistematizacijom svijeta koji je okruživao čovjeka tog vremena okružuje odrazio se na gradovima u kojima je živio. Unutar renesansnog grada, počele su se javljati razlike između određenih zona proizvodnje. Ovaj fenomen doveo je do stvaranja nove strukture hijerarhijskih odnosa, generirao glavne i sporedne ulice. A onda je, kroz nekoliko stoljeća, u dvadesetom stoljeću, funkcionalni aspekt gradova i zgrada postao glavni parametar oblikovanja otvorenih urbanih prostora, Naglasak je bio na tome d asvaka kuća ima obilje zraka i svjetla. Ovi zahtjevi vodili su prema sustavu kuća kojima je ulica postala nebitna. Zahtjevi za odvojenim zonama rada i stanovanja uvedeni su kako bi se osiguralo maksimalnu priklanost i ugodu življenja. Ili smo barem tako mislili. Razvio se i nastavio razvijati fokus na idividualno, us vim aspektima društva, a tako i u aspektu izgrađenog okoliša. Prilike za susret, za igru djece, za razgovor sa susjedom postale su sve manje, jer je prostora prikladnih za tu vrstu aktivnosti počelo bivati sve manje. Širenje i razrjeđivanje gradskog tkiva dovelo je do dekadentno visokih uvjeta individualne stambene jedinice, a ono što je nekoć bio prostor između kuća, sada je to prestao biti, zbog odsutnosti ikakvih odnosa koje su kuće stvarale.Ovo je dovelo do redukcije aktivnosti koje se obavljaju na vanjskim prostorima.

KAKO KUĆE GRADE GRAD - RAZVOJ SAMIH KUĆA

Postoje sebične i nesebične kuće. Kao što je insinuirano, nesebične kuće su one koje se odriču jednog dijela svoje vrijednosti, bilo to trajno ili u određenom vremenskom periodu, kako bi se ostvario neki viši cilj od dobrobita same kuće, na razini ulice, susjedstva ili čitavog grada. Nesebične kuće nastale su, ne iz altruističnih razloga, već iz potrebe. Smanjena mobilnost, odsutnost komunikacije na globalnoj razini, drugačiji socio-politički sustavi primorali su ljude da surađuju na najosnovnijoj raznin - fizičkoj. Ovo se odrazilo na gradovima i kućama. Načini na koje kuća može biti nesebična su mnogi, razlikuju se po kulturi, mjestu, dostupnoj tehnologiji i klimi. Nekada nesebične kuće nastaju iz mješavine politike i klime, uzmimo za primjer "natkrivene ulice". Ovaj fenomen susrećemo od čitavom svijetu kroz različite arhitektonske interpretacije, bilo to u gradu Bernu u Švicarskoj ili Padovi u Italiji. Princip i razlozi su isti. S obzirom na gustoću srednjovjekovnog gradskog tkiva, ograničenost širenja snažnim obrambenim bedemima i potrebnu zaštitu od kiše, jedini način da ulica zadrži vitalne dimenzije, ali i da joj se omogući funkcioniranje u različitim vremenskim uvjetima, bio je da svaka od kuća daruje dio svog prizemlja.

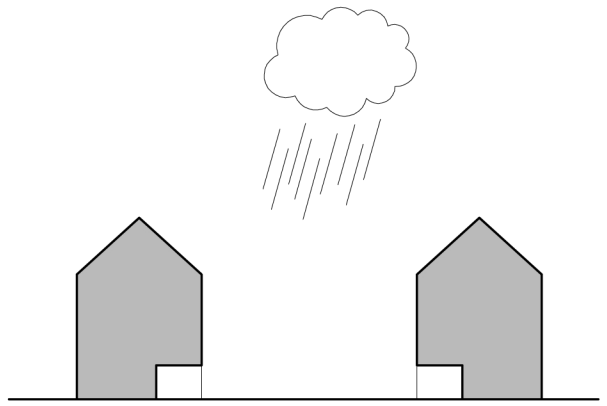

NATKRIVENA ULICA

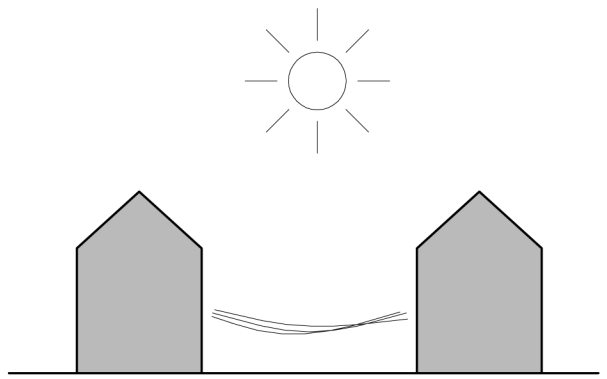

ZASJENJENA ULICA

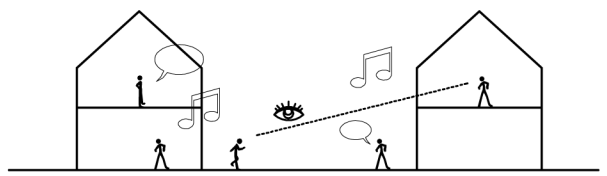

PRISUTNOST LJUDI

Na taj način ulica se uvlači ispod dijela prizemlja svake kuće, a na široj razini grada nastaje sustav koji ne bi bio moguć bez suradnje svih kuća u gradu.U izrazito vrućim predjelima svijeta imamo sličan način stambenih kuća koje definiraju javne prostore. "Nevidljivi" primjer toga su arapski gradovi, Gusto, ali porozno tkivo, sustav atrijskih kća, omogućuje ne samo provjetravanje kuće, nego provjetravanje čitavog grada. Vrata dvorišta u mnogim arapskim gradovima morala su u određenim satima stajati tvorena kako bi se na razini grada rashladilo sustav uskih uličica, a time i držalo sanitetske uvjete na visokoj razini. "Vidljivi" primjeri zaštite ulice od snažnog sunca, možemo pronaći također u arapskim gradovima sjeverne Afrike, ali i u dijelovima južne Azije i u mnogim gradovima Španjolske. Kuće su početkom vrućih dijelova godne služili kao elementi za upinjanje elemenata za stvaranje sjene. Opet, ovo ne bi bilo moguće bez suradnje svih kuća u gradu. Takva suradnja rezultirala bi ulicama koje su bile ispunjene ugodnim, filtriranim svjetlom (sjenila od tekstila ili šiblja) i nižom temperaturom od ostalih otvorenih prostora, što ih je činilo privlačnim prostorima trgovaca koji su prolazlil na dužim rutama. Primjera je mnogo, no svima im je zajedničko kako su se kuće morale "odreći" određenog benefita kako bi se ostvarilo dobro na nekoj višorj razini, na razini susjedstva, naselja, grada. Razvoj mobilnosti i komunikacijskih tehnologija odražavao se i na način na koji kuće grade grad. "Dogovori" na razini grada postali su endemske vrste, neformalni elementi stubišta, predvrtova, balkona i loggia preuzeli su ulogu nesebičnih prostora. Kuće su postajale sve kompaktnije i zatvorenije, sustavi sami za sebe. Možda je to najbolje izraženo kroz popularni izraz samoodrživosti i niskoenergetskih kuća gdje se promovira da vaša buduća kuća može biti potpuno svoja, ne ovisiti o nikome, stvarati samo za svoje potrebe. Dekadencija ulice kao javnog protora uzrokovala je i dekadenciju nesebičnih kuća. One su bile u nemogućnosti da nešto naprave u sustavima u kojima su jedna od drugih bile razmaknute toliko da odnos ne postoji.

Iako je stvaranje "nesebične" stambene arhitekture u suvremenom svijetu teže nego u povijesti, što zbog velike količine ograničavajućih prostorno-pravnih parametara, što zbog investitora kojima je u većem dijelu cilj što više iskoristiti koeficijent izgrađenosti parcele, to ne znači da je i nemoguće. Kako u domeni stambene arhitekture generirati javne prostore? Odgovor se nalazi upravo u "prostorima između", u onome što balansira između javnog i privatnog, u mutnoj sferi prilaznih puteva za vatrogasna vozila, minimalnih postotaka procjednih površina, kolno-pješačkih prometnica, obaveznih otvorenih parkirnih mjesta i mnogih sličnih parametara. U toj sferi, između redaka birokracije, potrebno je iznjedriti kvalitetno artikulirane, ljudskom senzoričkom sustavu primjerene prostore, ugodne praznine. Jedini "glinamol" koji nam za to ostaje, u svijetu gdje se sve ono što nema komercijalnu vrijednost briše iz programa, je upravo kuća, stambena jedinica. Kuće su to, koje nitko ne primjećuje, nenametljive, a bez kojeg grada ne bi ni bilo.

* Robert Therrien, "Stol i četiri stolice", 2004.

TIPOLOGIJA SREDNJEG MJERILA

IZMEĐU OBITELJSKE KUĆE I STAMBENJAKA

O stambenim tipologijama srednjeg mjerila

San o obiteljskoj kući sa pripadajućim travnjakom i mjestom za roštiljanje u 21.stoljeću proširio se od sjevernoameričkog kontinenta globalno, dijelom kao rezultat medijskog predstavljanja poželjnog životnog stila, dijelom kao povezivanje života u "stambenjaku" sa lošijom kvalitetom stanovanja, a dijelom iz urođenog genetskog koda čovjeka i podsvjesnom željom za kontaktom sa tlom, sa prirodom. Samostalna obiteljska kuća sa sobom nosi sve one beneficije koje vjerovatno svi poznajemo, vlastita parcela omogućava višestruku orijentaciju i pozamašnu kvadraturu vanjskih prostora. Samostalna obiteljska kuća nije baš popularna među urbanistima zbog činjenice da paradoksalno izgleda jako pitoreskno i "zeleno", ali zapravo na široj razini grada djeluje jako rahlo, generira "sprawl", nekontrolirano širenje grada, potiče korištenje automobila i sve ono što već znamo iz lekcija o održivosti. Višestambene zgrade idealan su lijek za spomenute simptome; malen tlocrtni otisak, visoka gustoća stanovanja, stvaranja grada sa kraćim udaljenostima pogodan za biciklista i pješaka. Gotovo pa idealno, osim što nije. Povijest nas je naučila da arhitektura, koliko god bila hrabra i voljna, ne može sama za sebe mijenjati i rekonstituirati društveni poredak. Modernistička praksa i ekspanzivna gradnja dovela je do kraja 60ih godina do omraženog statusa modernizma, a time i jednog od njegovih čuvenih simbola-"stambenjaka koji pluta u zelenilu. Zelenilo je vrlo često postajalo površina za parking. No, čak i kada bi zelenilo ostalo zelenilo, čovjek se nije osjećao pretežito dobro u bespuću zgrada koje gotovo pa uopće nisu artikulirale vanjski prostor, one su često plutale, ovog puta u jako lošem smislu. Simbolički pad modernizma, a time i rušenje iluzije o "kući kao stroju za stanovanje" dogodio se 1972. početkom rušenja stambenog naselja Pruitt-Igoe u Saint Louisu. Ovo stambeno naselje nije se razlikovalo reviše od brojnih sličnih modernističkih sklopova sastavljenih od lamela i pristupnih galerija, no objedinjavalo je sve negativne aspekte. Rušenje tih zgrada bio je potrebniji arhitektima na globalnoj razini, nego samim ljudima. Trebalo im je to rušenje da sruše mit o arhitektu koji sam spašava svijet. Tada arhitektura postaje mnogo otvorenija i interdisciplinarnija struka. Uz pomoć timova sociologa, antropologa i godina istraživanja, shvatili smo, ili smo barem na putu da shvatimo da je klasičnim modrnističkim stambenjacima često nedostajao identitet, problem možda nije bio u samoj "kući", već u tome što je takvih kuća nicalo ekstremno puno. Činjenica da je ljudima ostalo jako malo prostora za definiranje vlastitog doma značila je da se se manje mogli asocirati s istom. SHvatili smo da je jako važno kojliko ljudi živi u jednoj zgradi, koliko ljudi dijeli isti ulaz, koliko je važan vizualni kontakt čovjeka s prolaznicima i s tlom (Christopher Alexander, P+4 teorija), koliko je bitno da su vanjski prostori jednako intimno artikulirani kao i prostori stana., koliko je bitan način na koji pristupamo svom stanu, koliko je bitno omogućiti potencijal stvaranja zajednice ili ostavljanja budućem korisniku da stvori identitet doma, da dijete svom prijatelju pri povratku iz škole može pokazati gdje živi, na kojem katu, bez da broji prozore. Sada dolazimo na stambene tipologije srednjeg mjerila. Kako je to inteligentno naglasio Barrack Obama u svojoj kampanji za američkog predsjednika čemu birati kad možete imati oboje? Upravo je to rečenica koja možda najbolje opisuje sve karakteristike stambenih tipologija srednjeg mjerila. Tipologija koja spaja gustoću i vanjske prostore, mari za proporciju i broj ljudi koji žive na jednom mjestu, potiče stvaranje zajednice, "walkable" društvo, nemonotonost u smislu količine sadržaja. Može se shvatiti kao svojevrstan medijator između "stambenjaka" i obiteljske kuće.

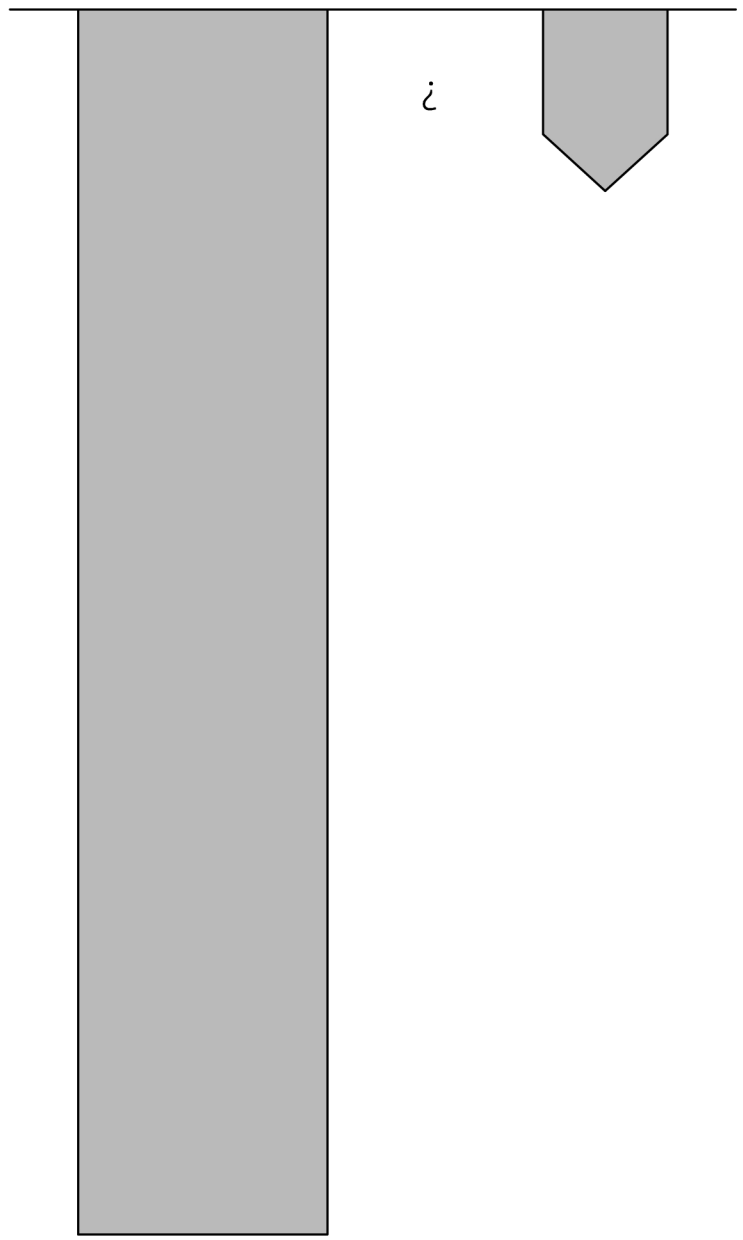

Takve tipologije prikladne su promjenjivim demografijama suvremenih tržišta, i ključni su elementi raznolikih susjedstava. Vjerovatno jedan od najvažnijih karakteristika je što prikladnim mjerilom i gustoćom stvaraju lokalni kontekst prilagođen pješaku, ali i širi kontekst gušćom gradnjom i smanjenjem udaljenosti između različitih dijelova grada. Oblici ove tipologije su mnoge, ali osnovni princip ostaje isti - spajanje određenih karakteristika , mogućnost stanovanja u stambenoj jedinici koja sadrži neke odlike samostalne kuće (odnos stambene jedinice i vanjskog prostora) i gradotvorne odlike (srednja-visoka gustoća stanovanja i naglasak na intimno artikuliranim vanjskim prostorima).

EKONOMSKA PRIKLADNOST STAMBENIH TIPOLOGIJA SREDNJEG MJERILA

Stambene tipologije srednjeg mjerila pružaju određene komfore života u vlastitoj obiteljskoj kući, kao što je već kontakt sa vanjskim prostorom, dok ujedno pokušavaju ispuniti nevidljive komfore kupnje stana - kao što je prikladna cijena. Ovo se postiže balansiranjem optimalne veličine tlocrtne površine osnovne stambene jedinice i veličine vanjskih pripadajućih površina.Takva jedinica kompaktnija je od obiteljske kuće, ima višestruke orijentacije prema devenom svjetlu i prirodnom prozračivanju. Ekonomska prikladnost može se postići korištenjem standardnih mjera i tehnologija kao i u višestambenoj izgradnji te metodama "vizualnog posudivanja prostora" (npr.četiri vrta bez ograde vizualno čine jedan veći vrt prostorno artikuliran jedinicama koje ga okružuju). Česti kupci ovakvih stambenih tipologija su mlade obitelji koji nemaju ekonomski komfor kupnje samostalne obiteljske kuće. Cijano tržište sastoji se i od starije populacije koja nakon odlaska djece od kuće nemaju toliku potrebu za velikim stambenim prostorima i zahtijevaju prostore lakšeg održavanja, a i dalje žele zadržati luksuz integriranih vanjskih površina.

POVEZANOST MJERILA I STVARANJA ZAJEDNICE

Stambena tipologija srednjeg mjerila potiče stvaranje zajednice kroz integraciju različitih otvorenih komunalnih prostora prikladnog intimnog mjerila. Vanjski prostori jednako su važni kao i unutarnji. Visina kuća koje oblikuju prazninu ponaša se kao zid sobe. Ovo se u različitim oblicima stambenih tipologija srednjeg mjerila može istčitati kao artikulirana praznina koju artikuliraju kuće kod klastera ili ulica omeđena stambenim nizom prikladne proporcionalne visine u odnosu na ulicu. Poticanje stvaranja zajednice važan je aspekt u suvremenom svijetu u kojem se više od 30posto kućanstava sastoji od jedne osobe, a taj se postotak povećava.

VELIČINA JE BITNA

Ljudsko mjerilo povezano je s prikladnom veličinom, a prikladna veličina sa određenim referentnim elementom. Problem je u tome što je referentni element kaleidoskopski poput stvarnosti i pozitivno višeznačan. Ako je mjera prikladna, čovjek će od prostora stvarati mjesta -od stola. vrata, prozora, sobe, zgrade, ulice, trga, grada i regije. Ovo znači da je prikladna mjera ona koja nije ni premalena ni prevelika u odnosu da okupi ljude koji će stvarati dogadaje. Čovjek bi trebao moći pružiti vlastitog sebe u prikladne prostore. Ukratko, graditi "ispravnu veličinu" je graditi s potencijalom mjesta, graditi za ljude, graditi iz razumijevanja njihovog mjesta i kulture, stvarati mjesta i urbane prostore koji su razumljivi, shvatljivi - što ne znači nužno da su mali u mjerilu.

RAZLIČITOST KAO VARIJACIJA ISTOG

Mjesta koja nas magnetski privlače k sebi, mjesta koja volimo iznova otkrivati, imaju zajedničko upravo to što su istodobno velika i malena - njihova jednakost i raznovrsnost omogućavaju to jer sadrže različite vrste jednakosti i iste vrste različitosti. Takva mjesta prožeta su ispravnom vrstom reda koji uvijek stvara mjesta za bliznaku reda-kaos. Uvijek je veličanstven osjećaj otkriti sličnost kroz različite načine i prepoznati stvarne različitosti kao varijacije istog- kao što je dobro iskusiti isti dogadaj na različitim mjestima i različite dogadaje na istom mjestu. Ovo se može dogoditi bilo gdje, unatoč arhitekturi, ali se isto tako može dogoditi zahvaljujući arhitekturi.

O PRIJELAZNIM TIPOVIMA, IZMEĐU OBITELJSKE KUĆE I STAMBENE ZGRADE

Stambena tipologija srednjeg mjerila potiče stvaranje zajednice kroz integraciju različitih otvorenih komunalnih prostora prikladnog intimnog mjerila. Vanjski prostori jednako su važni kao i unutarnji. Visina kuća koje oblikuju prazninu ponaša se kao zid sobe. Ovo se u različitim oblicima stambenih tipologija srednjeg mjerila može istčitati kao artikulirana praznina koju artikuliraju kuće kod klastera ili ulica omeđena stambenim nizom prikladne proporcionalne visine u odnosu na ulicu. Poticanje stvaranja zajednice važan je aspekt u suvremenom svijetu u kojem se više od 30posto kućanstava sastoji od jedne osobe, a taj se postotak povećava.

VELIČINA JE BITNA

Ljudsko mjerilo povezano je s prikladnom veličinom, a prikladna veličina sa određenim referentnim elementom. Problem je u tome što je referentni element kaleidoskopski poput stvarnosti i pozitivno višeznačan. Ako je mjera prikladna, čovjek će od prostora stvarati mjesta -od stola. vrata, prozora, sobe, zgrade, ulice, trga, grada i regije. Ovo znači da je prikladna mjera ona koja nije ni premalena ni prevelika u odnosu da okupi ljude koji će stvarati dogadaje. Čovjek bi trebao moći pružiti vlastitog sebe u prikladne prostore. Ukratko, graditi "ispravnu veličinu" je graditi s potencijalom mjesta, graditi za ljude, graditi iz razumijevanja njihovog mjesta i kulture, stvarati mjesta i urbane prostore koji su razumljivi, shvatljivi - što ne znači nužno da su mali u mjerilu.

RAZLIČITOST KAO VARIJACIJA ISTOG

Mjesta koja nas magnetski privlače k sebi, mjesta koja volimo iznova otkrivati, imaju zajedničko upravo to što su istodobno velika i malena - njihova jednakost i raznovrsnost omogućavaju to jer sadrže različite vrste jednakosti i iste vrste različitosti. Takva mjesta prožeta su ispravnom vrstom reda koji uvijek stvara mjesta za bliznaku reda-kaos. Uvijek je veličanstven osjećaj otkriti sličnost kroz različite načine i prepoznati stvarne različitosti kao varijacije istog- kao što je dobro iskusiti isti dogadaj na različitim mjestima i različite dogadaje na istom mjestu. Ovo se može dogoditi bilo gdje, unatoč arhitekturi, ali se isto tako može dogoditi zahvaljujući arhitekturi.

NIZ

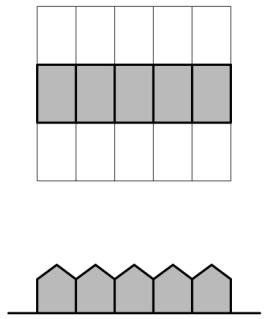

TEPIH

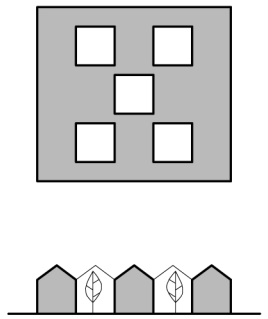

TERASA

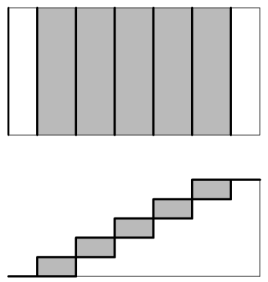

KLASTER

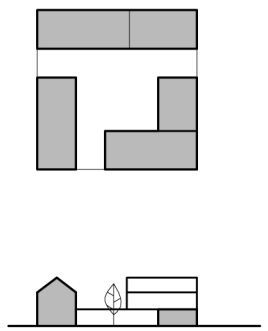

OBLICI STAMBENE TIPOLOGIJE SREDNJEG MJERILA

Stambena tipologija srednjeg mjerila može se manifestirati kroz razne oblike. Ti oblici uvjetovani su topografijom, razinom gustoće, brojem ljudi, klimom, kulturom, materijalima predviđenih za gradnju itd. Osnovni oblici te tipologije su niz, tepih, terasa i klaster. Stambeni niz možemo shvatiti kao veći broj kuća "zalijepljenih" sa dviju strana, odlikuju se poprečnim ventiliranjem, kontaktom s tlom u formi prednjeg i stražnjeg dvorišta, kao i činjenicom da prostori u stambenoj jedinici imaju luksuz gradiranja od tla do određene katnosti, a time i različitog odnosa sa ulicom. Različite varijacije stambenog niza možemo pronaći u svim dijelovima svijeta, ali kao jedan od poznatijih primjera upravo je forma "terraced housing" koja je kroz dvadeseto stoljeće bila izrazito popularna u Velikoj Britaniji. Tepih je odlikovan gustom izgradnjom kojoj je širenje u svim smjerovima omogućeno orijentacijom stambene jedinice na unutarnje dvorište koje služi kao element unošenja svjetla i prirodnog prozračivanja. Ovakve oblike susrećemo u mnogim arapskim gradovima, odakle u zapadne kulture evoluiraju putem britanskih arhitekata Allison i Peter Smithson ("How to read and recognize mat buildings"). Candillis Josic i Woods s ovim tipologijama eksperimentirali su diljem sjeverne Afrike, a u suvremenim interpretacijama kao najpoznatije primjere moguće je spomenuti kroz djelovanje OMA-e i Ryua Nishizawe. Terasa nastaje kao način savladavanja kosog terena . Maksimalno iskorištavanje parcele ujedno omogućava stambenim jedinicama bogatstvo vanjskog prostora, bogate vizure, no djelomičan nedostatak privatnosti samih vanjskih prostora. Ovaj oblik evoluira uz terasu bez kosog terena nadomještanjem prirodnog kosog terna šupljinom ispunjenom različitim sadržajima, poput garaže ili poslovno-uslužnih sadržaja uz zadržavanje svih kvaliteta primarnog oblika. Klaster ili grozd zapravo je nakupina stambenih jedinica koja ngalsak stavlja na višestruke orijentacije i mogućnost različitih interpretacija osnovne zadane urbanističke volumetrije. Često se naglasak stavlja na oblikovanje centralne praznine insinuirane gusto postavljenim perimetralnim stambenim jedinicama kao i preklapanjem vanjskog i otvorenog, korištenjem sujedovog krova kao terase i slično. Zajedničko svim oblicima je što mare za mjerilo, otvorene prostore, a omogćuju gušće , održivo življenje. Razni oblici stambenih tipologija srednjeg mjerila su u nestajanju, kroz svakodnevno propitivanje načina stanovanja suvremenog čovjeka i balansiranja na rubu administrativnih i uvriježenih ograničavajućih parametara.

* Pina Bausch, balet "Dvije cigarete u mraku"

STANOVANJE I RAD

Promjena paradigme rada u 20.stoljeću

Uredski prostori pojavljuju se početkom dvadesetog stoljeća smanjenjem broja teških fizičkih zanimanja i pojavom novih zanimanja čije je djelovanje bilo usko vezano uz medij papira. Radno mjesto već tada je bilo definirano radnom plohom stola, stolicom i manjim spremišnim elementom za pohranu dokumenata. Dispozicija ureda preuzeta je iz tvorničkih hala gdje je pod istim krovom velik broj radnih mjesta mogao biti nadziran od strane malog broja ljudi. Ovakvi uredski prostori uz izum lifta i naprednih klimatizacijskih sustava počinju se slagati po vertikali i tako dobivamo uredske zgrade kakve danas poznajemo-zgrade dubokih i konstrukcijom minmalno opterećenih slobodnih tlocrta u koje je moguće nagurati maksimalan broj radnih jedinica. Veliki otvoreni tlocrti ubrzo su postali omraženi među radnicima, a vlastita uredska soba postala je mjesto želje i prestiža. Ured kao soba i mjesto u kojem nas nitko ne smeta i ne nadzire, ured kao izraz više pozicije u korporativnoj hijerarhiji. No, nisu svi mogli imati svoj ured, bilo bi to jednostavno preskupo. Stoga šezdesetih godina dvadesetog stoljeća sociolozi rada intenzivno rade na proučavanju radnih prostora. Promjena koja se dogodila nije revolucionalizirala uredske zgrade u većem mjerilu. Promjenila se dispozicija uredskih stolova koji su sada bili grupirani u manje grozdove kako bi se omogućila brža i efikasnija izmjena znanja i suradnja među radnicima. Ti isti grozdovi bili su distribuirani u neortogonalnoj shemi postavljenoj na temelju proučavanja obrasca kretanja radnika. Osmadesetih godina dvadesetog stoljeća u uredskoj terminologiji pojavljuje se "cubicle" za kojeg zapravo i nema dostojnog prijevoda sa engleskog jezika. Radi se o standardnoj jedinici stola, stolice, uredskog ormarića za registratore ograđenoj lakim pregradama. Bio je to svojevrstan pokušaj uvođenja "intimnijeg radnog mjesta" za sve.

Promjena paradigme rada u 21.stoljeću

Ako se udaljimo od trenutnog stanja shvaćamo da se uredski prostor od šezdesetih godina do danas, u fizičkom smislu nije uvelike promjenio. Ono što se uvelike promjenilo je količina informacija koje obrađujemo, načini na kojie ih procesiramo i mediji gdje ih pohranjujemo i pomoću kojih ih razmjenjujemo. Živimo u vremenu globalne klimatske, ekonomske i energetske krize. Suprotno ilustracijama s početka dvadesetog stoljeća, naši automobili još ne lete. Promjena koja se dogodila mnogo je radikalnija od letećih automobila. Ono što nitko nije predvidio je da će ta promjena biti mnogo manje "fizička". Društvene mreže, internet, mobilne tehnologije dostupne širokim masama stvorile su paralelnu dimenziju-virtualni svijet koji nadilazi administrativne, političke i prostorne granice. Možete biti bilo gdje i bilo kada. U isto vrijeme, nikada u povijesti tehnološki razvoj nije bio brži, taj isti tehnološki razvoj generirao je tri generacije x, y i z, čiji se ciljevi, načini odnosa prema radu i edukaciji bitno razlikuju. Početkom 21.stoljeća napredne korporacije poput Facebook-a i Google-a u "meni" uredskih zgrada uvrštavaju i dodatne sadržaje poput teretane, neformalnih "dnevnih boravaka" opremljenih igraćim konzoloama i zonama za opuštanje opremljenih ping pong stolovima. Jasno je iščitati da suvremene korporacije namjerno pokušavaju prostor rada učiniti što domicilnijim, kućolikijim, kako bi radnika na istom mjestu mogli što dulje zadržati. Za suvremenog radnika, granica između života i rada postaje potpuno nejasna, njegov rad preklapa se sa njegovim životom.Čitav život pojedinca u suvremenom društvu postaje rad, "nevidljivi i neodvojivi komoditet". Suvremeni radnik opremljen je visokom razinom znanja, fleksibilan, te putem digitalnih mreža i "pametnih" uređaja dostupan 24 sata dnevno klijentima ili tvrtkama za koje radi. Ima slobodu kada će i kako obaviti zadatke koje mora obaviti, no mora djelovati unutar razine ispunjenja ciljeva koju su postavili klijenti ili tvrtke. Čak i učenje, čitanje ili bavljenje sportom postaju elementi povezani sa produkcijom pojedinca, jer ih pojedinac shvaća kao iskustva kojima obogaćuje svoj rad, a time i finalni produkt rada. Rad koji nema jasan početak ni kraj u suvremenom društvu postaje moralna obveza, unaprijed određeni put od strane društva, sredstvo samoobrane i zaštite od društvenog odbacivanja u slučaju nezaposlenosti.

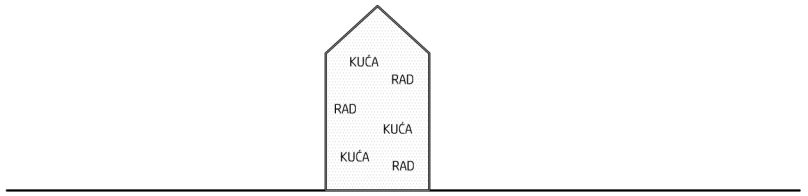

RADNI PROSTOR INTEGRIRAN U
MJESTO STANOVANJA - NEJASNA GRANICA

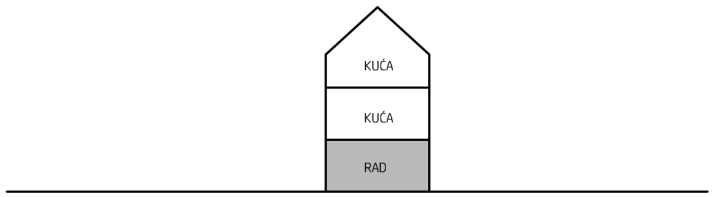

RADNI PROSTOR INTEGRIRAN U
MJESTO STANOVANJA - JASNA GRANICA

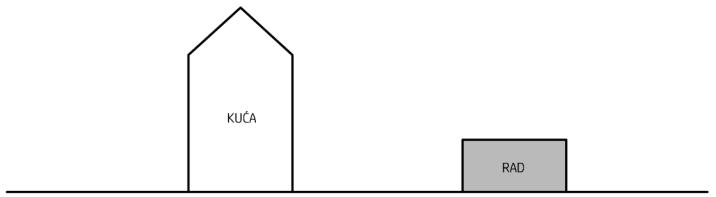

RADNI PROSTOR ODVOJEN OD MJESTA
STANOVANJA - SATELITSKI ODNOS

Spajanje stanovanja i rada

POPULARIZACIJA RADA KOD KUĆE

Globalizacija, digitalna revolucija i pojava informacije kao nematerijalnog produkta rada uvjetovali su relativizaciju lokacije radnog mjesta i povratak suvremenih obrtnika-digitalnih obrtnika. Suvremene teorije rada ujedno ukazuju na to da se u 20 posto radnog vremena napravi 80 posto ukupnog posla. Razlozi visoke neefikasnosti u uredskim prostorima i predodređenim mjestima rada od strane poslodavaca, leže upravo u povezanosti razine mentalne opuštenosti i produktivnosti. Nakon osmogodišnjeg anketiranja o produktivnosti, tim sociologa sa sveučilišta Columbia u SAD-u došao je do zaključka da većinu posla koje ljudi obave, obave van radnog mjesta. A taj posao koji se obavlja van radnog mjesta u 78 posto slučajeva se odvija kod kuće. Anketirani pojedinci su izjavili kako je razlog k tome činjenica da unutar svog doma sami biraju distrakcije kojima su izloženi, dok na radnom mjestu ne mogu kontrolirati distrakcije. Paradoksalno, distrakcije mogu povećati produktivnost, ukoliko ih je moguće kontrolirati, stoga se takve distrakcije nazivaju pozitivne distrakcije. Primjer takvih distrakcija su slušanje radija, gledanje televizije, šetnja psa, igra s djecom, jedenje čokolade. Primjer negativnih distrakcija su one nametnute, npr. sastanak sa šefom koji pojedinca prekine netom što je počeo s radom.

RAZLIČITI MODELI RADA I STANOVANJA NA ISTOM MJESTU

Postoje različiti oblici rada i stanovanja na istom mjestu. Razlika tih oblika funkcioniranja nalazi se upravo u odnosu između prostora rada i prostora stanovanja. Ukoliko je nejasna granica između prostora stanovanja i prostora rada, te se oni međusobno prožimaju, rječ je o integriranom neodvojivom spoju radnog i stambenog prostora. Ako se radno mjesto nalazi unutar doma, no moguće je odvajanje radnog i stambenog prostora kao i istovremeno odvijanje stambenih funkcija i funkcija radnog mjesta, onda je riječ o integriranom razdvojivom spoju radnog i stambenog prostora. Treći način kohabitacije rada i stanovanje je pozicioniranje rada u neposrednoj blizini doma, fizički razdvojene funkcije povezane su upravo nevidljivim elementom kratke vremenske udaljenosti, a time i visoke razine dostupnosti.

POZITIVNI UČINCI STANOVANJA I OBAVLJANJA RADA NA ISTOM MJESTU

Pozitivne učinke rada kod kuće moguće je iščitavati na mjerilu samog kućanstva, susjedstva, ali i grada. Ukoliko počnemo od mjerila grada, moguće je uočiti decentralizaciju, stvaranje policentričnog gradskog sustava koji inače relativno monotone stambene zone čini vibrantnima. Moguće je pričati i o ekološkim učincima kroz smanjenje ljudi koji svakodnevno putuju na posao, a time i smanjenje korištenja automobila . Na mjerilu susjedstva otvaraju se mogućnosti uključivanja lokalne zajednice u rad, ,poticanje susjedstava u kojima je zbog dostupnosti poslovnih i uslužnih sadržaja automobil nepotreban, a u kojima su pješaci poželjni. Na mjerilu same kuće, moguće je povećati kvalitetu životnog prostora dualnim režimima korištanje. Prostor rada može se koristiti kao proširenje stambenog prostora u neradnim režimima. Stanovanje i rad na istom mjestu utječu i na sociološku sliku grada. Karijera i obitelj ne moraju biti nužno dijametralno suprotni, uz neposrednu blizinu, moguće je da se međusobno podupiru. Trenutno stanovanje i rad na istom mjestu dobivaju sve veću popularnost u svim dijelovima svijeta. Samo uz pomoć , razumijevanje, dodatno istraživanje i administrativne prilagodbe od strane nacionalnih i lokalnih vlada, ovakvi modeli funkioniranja mogu prerasti u opće ekonomske modele koji će biti konkurentni na globalnom tržištu rada.

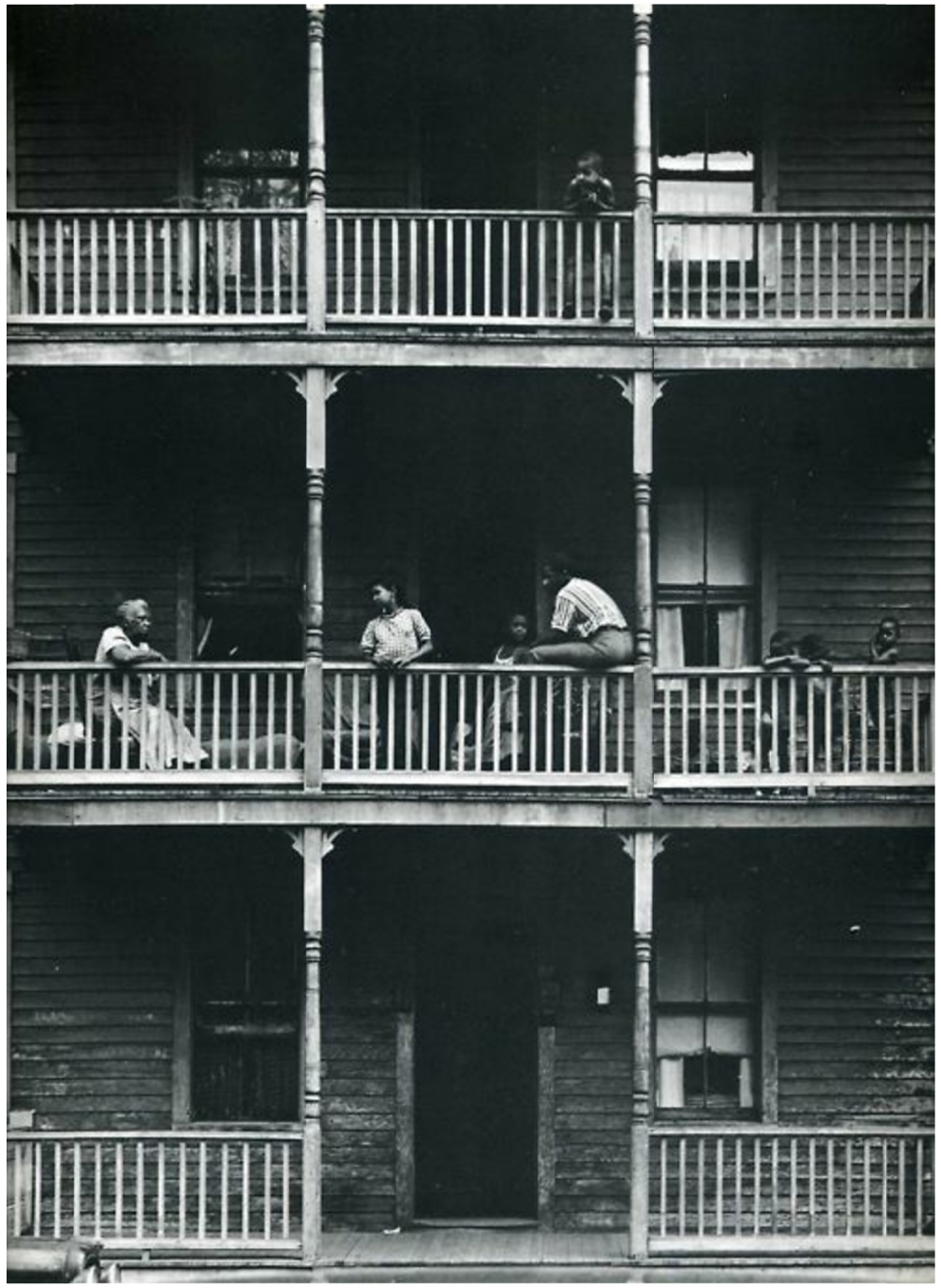

*stambena zgrada, početak 20.stoljeća, autor nepoznat, Baton Rouge, New Orleans, SAD

ODRŽIVA ZAJEDNICA

Što je zajednica?

Što je zajednica? Na ovo pitanje pokušat će se odgovoriti iz različitih perspektiva - od pretpovijesnih modela zajednice do suvremenih socijalnih mreža. No ono što je važno da svim zajednicama zajednička stvar ostaje upravo naglasak na socijalnom kapitalu, onome što sami ne bi mogli ostvariti.
Od kraja devetnaestog stoljeća pojam zajednice ostao je usko povezan sa nadom i željom u bliže, toplije i harmoničnije modele međuljudskih odnosa na određenim područjima. Sam pojam zajednice u sociološkom smislu prvi put se pojavljuje 1915. godine od strane sociologa C.J.Galpina. On ga koristi kako bi opisao odnos ruralnih zajednica i servisnih područja koja su bila vlasništvo čitavog sela. Nakon toga, broj definicija "zajednice" se naglo povećava. Neke se fokusiraju na zajednicu povezanu sa geografskim područjem; skupina ljudi koja živi na određenom mjestu. Drugi se pak referiraju na zajednicu kao na skupinu ljudi koja živi sličnim načinom života u određenom smislu-kulturološko, religijskom, ekonomskom itd. Ujedno postoji pojam zajednice u političkom diskursu. Za jedne to znači glorificirana verzija skupnog rada, dok za druge to poprima značenje snažnog organiziranog ideala.
Zajednicu je moguće ujedno shvatiti i kao nematerijalni skup dijeljenih vrijednosti. Na primjer zajednica može biti broj pojedinaca koji kao ključne vrijednosti uzimaju solidarnost, odanost, povjerenje.
Moguće je također shvaćanje zajednice kao preklapanje određenih varijabli koje je u praksi međusobno teško razdvojiti. Najvažnije od tih varijabli su mjesto, interes i povezanost. Zajednica povezana sa mjestom može se shvatiti kao mjesto gdje ljudi imaju nešto zajedničko, ovaj dijeljeni element mjesta ili teritorija asocira se sa pojmom lokalnost, te na taj način nastaje izraz lokalna zajednica. Zajednice povezane interesom sastoje se od pojedinaca koji su povezani faktorima religije, seksualne orijentacije, etničkom pripadnošću itd. U svojoj najužoj formi shvaćanja, zajednicu možemo definirati kao osjećaj povezanosti sa mjestom, skupinom ili idejom.

Idealna veličina intimne zajednice?

Intimna zajednica je ona zajednica u kojoj članovi poznaju osnovne karakteristike svih ostalih članova. Suprotno većim zajednicama gdje se članovi upuštaju u interakciju samo unutar podskupina, u intimnim zajednicama svi članovi su u međusobnoj interakciji. Idealan broj ljudi u ovakvoj vrsti zajednice je 150. Ovaj broj zove se Dunbarov broj, po sociologu Robinu Dunbaru koji ga je prvi upotrijebio u terminologiji konteksta prikladnosti veličine skupine. Primati žive u skupinama, što im omogućava da rješavaju određene probleme zajedno i reduciraju rizik od toga da budu uhvaćeni od strane predatora. Kod primata, postoji korelacija između veličine mozga specifične vrste i veličine skupine u koju se ista specifična vrsta okuplja. Na temelju takvog korelacijskog modela kod primata, za ljude se predviđa optimalna veličina skupine od 150 ljudi. Tu brojku često ćemo pronaći u pretpovijesnim lovačko-skupljačkim zajednicama, u Amiškim zajednicama, huteritskim zajednicama, feudalnim seoskim zajednicama. To je ujedno i broj koji pronalazimo kod socijalne mreže poznanika pojedinaca i mreže reciprocitetskih zajednica (voljnost uzajamne pomoći). Isti princip korištenja Dunbarovog broja možemo pronaći i kod većih korporacija gdje se odjeli dijele na manje efikasne skupine maksimalnog broja od 150 ljudi. Možda je najbolji primjer upravo vojska, koja je metodom pokušaja i pogrješaka došla do istog broja. Dobro organizirana skupina u kojoj se sudionici dobro poznaju najbolje funkcionira kada se sastoji od 120 do 180 ljudi.

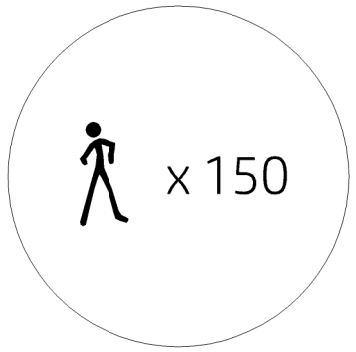

DUNBAROV BROJ

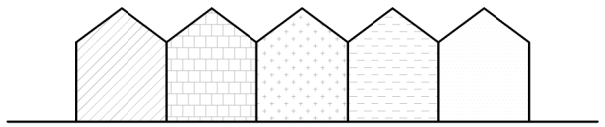

JEDINSTVO I RAZNOLIKOST

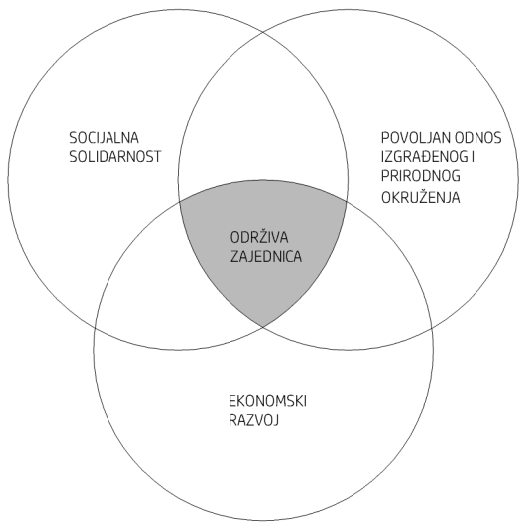

ODRŽIVA ZAJEDNICA - VENNOV DIJAGRAM

Što čini održivu zajednicu?

DEFINICIJA , ETIMOLOGIJA,PRAKSA

Pojam održiva zajednica odnosi se na zajednice koje su planirane, izgrađene ili modificirane kako bi promovirale i prakticirale održivost u punom smislu riječi. Održive zajednice fokusirane su na ekoneomsku održivost, održivost okoliša i sociološku održivost. To se postiže mjerama razvoja urbane infrastrukture,,socijalne jednakosti i suradnje sa lokalnim organima vlasti.

Možda je najjednostavniji način opisivanja održive zajednice sljedeći ,"mjesto gdje ljudi žele živjeti i raditi, sada, ali i u budućnosti". Referirajući se na mjerilo održivih zajednica politolog Kent Portney ističe kako je sam pojam relativan, te se njegova primjena u odnosu na karakteristike lokacija i korisnika uvelike može modificirati, on shvaća "održivu zajednicu" kao model življenja i suradnje, kako međusobno, tako i sa izgrađenim i prirodnim okolišom.

Etimološki, pojam "održiva zajednica" nastala je iz popularnog općeg termina "održivosti" i "održivog razvoja" koji se u suvremenom svijetu u kratkom roku proširio kao način izražavanja širokog i raznovrsnog broja ideja povezanih sa suvremenim problemima klimatskih promjena, rasta populacije i sveopćeg nagrđivanja prirodnih sustava.

Inicijative za stvaranjem održivih (ili održivijih) zajednica javljaju se na globalnom nivou u četvrtima, gradovima, regijama različitih administrativnih i teritorijalnih mjerila. Te inicijative vode različiti protagonisti sa često različitim metodologijama i planerskim pristupima. Mogu biti potpomognuti od strane nacionalnih vlada, lokalnih vlasti ili neprofitnih organizacija. temelje se na aktivnom sudjelovanju članova zajednice na novou zajednice i izvan nivoa same zajednice, a sastoje se od interdisciplinarnih stručnjaka, bilo formalne ili neformalne izobrazbe. Održive zajednice sastoje se od akademika, profesora, slikara, uličnih umjetnika, lokalnih prodavača voća i povrća, djece koja dobro poznaju navike cijele zajednice. najkraće rečeno, održive zajednice potiču i obgrljuju raznolikost. Glavni cilj djelovanja je kultiviranje vještina, znanja i talenta lokalnog stanovništva i poticanje na veću i zastupljeniju ulogu unutar same zajednice. Održivost se prakticira na različite načine, od obrade komunalnih vrtova, skupljanja novca za potrebite članove do smanjenje količine otpada i kolektivnih roštilja za cijelu zajednicu. Održive zajednice uvijek su postojale, samo što su u 21.stoljeću dobile i službeni pojam, one su nešto čemu svaka četvrt i svako mjesto ljudske kohabitacije trebaju stremiti.

*scena iz filma "Kings of summer",2008., SAD

FENOMENOLOGIJA I PSIHOLOGIJA DOMA

Fefomenologija doma

Koja je razlika između kuće i doma? U usmenom folkloru raznih naroda postoji izreka : „kuća te ne može zagrliti". Na mnoge načine, ova narodna izreka izražava, poprilično jasno, kako često miješamo riječ „kuća" i riječ „dom". Sugestira se da zgrada ne može dati razinu utjehe koju živa osoba može dati. Izreka između redaka govori, da treba postojati nešto više od samog materijalnog zatvaranja od vanjskog svijeta, da bi kuću osjećali kao dom. Na pitanje od čega se to "nešto više" sastoji ne postoji jasan i jednoznačan odgovor. Štoviše, „to nešto više" nije nužno uvijek ni opipljivo.Koje je pravo značenje doma? Što dom znači osobi?
Nemaju svi jezici riječ „dom", jer je sam pojam i značenje doma često utjelovljeno u riječ kuća u mnogim jezicima i kulturama. U suvremenom svijetu postoji jasna delineacija između pojma „kuća" i „dom" te i u izgrađenom svijetu to često ne postanu prožeti pojmovi. Memorija odnosa koje smo proživili u određenom prostoru upravo je ono što taj prostor pretvara u mjesto, a ta određena vremena pretvara u događaje. Način na koji ljudi grade može se uvelike razlikovati, ovisno o klimi, tehnologiji i kulturi. No, unatoč tome, uvijek je postojao nagon da pojedinac ostvari svoje mjesto u svijetu. Pojam doma je izraz naše fizičke i psihološke želje da stvorimo svojevrsnu bazu, temelj za shvaćanje svijeta. U domu se živi, on je opipljivo mjesto za stvaranje uspomena.Kvaliteta prostora trebala bi stoga biti takva da podupire ljudsko prebivanje i sve ono što osoba tu čini. Iako ne možemo predvidjeti sve što će se događati, sve što se može događati ni načine na koje će se ljudi ponašati, svi dijelimo zajedničke osobine fizičkog i perceptualnog nivoa. Na primjer, svi jedemo, spavamo, razmnožavamo se i tražimo način da ove radnje radimo slobodno, bez frustracije i bez smetnji. U isto vrijeme naša tijela reagiraju na sličan način na visoko i nisko, široko ili usko, vruće i hladno itd.Pojam doma daje nam sigurnost i familijarnost koje je ukorijenjeno u ritmičku repeticiju radnji i perceptivnog zranja prostora unutar kojih se nalazimo.

Dom unutar doma
U naše domove donosimo stvari koje imaju neko značenje za nas, koje želimo zaštititi. Skupljamo stvari kako bismo očuvali uspomene.Maleni prostori koje stvaraju police, pomažu nam da organiziramo i shvatimo ono što nam je važno. Neke se stvari postave na doseg oka ili ruke, a neke pak sakrijemo. Način na koji slažemo stvari koje posjedujemo stvara koreografsku igru vrijednosti i vjerovanja. te iste police često postaju oltari, domoviobjekata koje smatramo tako važnima. Osim „praga" koji nas uvodi u dom, postoje i interni „pragovi"unutar samog doma. Na primjer, postoji prijelaz između prostora gdje se jede i prostora gdje se spava. Te dvije radnje su radnje koje svi mi obavljamo. Dok jedenje ima kolektivniji prizvuk, spavanje je strogo individualno. Kada netko spava, onda taj netko spava sam, to je način na koji se tijelo odmara i regenerira. Prostor za spavanje može biti shvaćen kao manji dom unutar doma, dom za samovanje. Dom je prostor za unutarnju refleksiju, stoga dom nije samo mjesto shvaćanja fizičke stvarnosti koja nas okružuje, već i metafizičke stvarnosti unutar nas.

Psihologija doma

Ukoliko proučite dom bilo kojeg osobe moguće je uočiti da su sve stvari koje sadrži tu zbog nečeg što je osoba u prošlosti ostvarila ili u budućnosti planira cstvariti. Nevažno radi li se o fotografiji na hladnjaku, kalendaru ili o knjizi koja stoji na polici, svi detalji unutar doma su refleksija karaktera osoba koje tu žive. "Ono što dom zapravo radi, je, filtracija jako duge poviesti ponašanja i izbora," kako govori profesor Sam Gosling, profesor psihologije sa Sveučilišta u Texasu. Profesor Gosling ujedno naglašava da ukoliko nekog poznajete kroz kraći period vremena, imate slab uvid u cbrasce ponašanja te osobe.

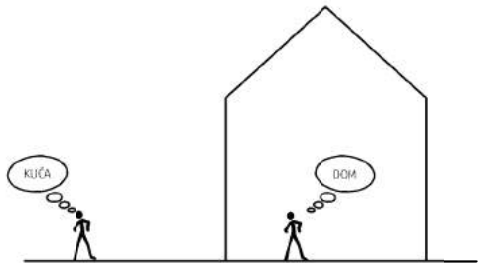

ISTI PROSTOR - RAZLIČITA ZNAČENJA

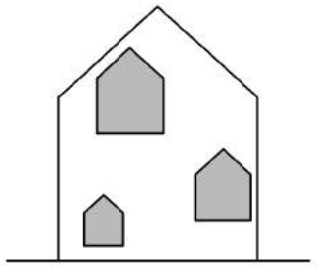

DOM UNUTAR DOMA

ASOCIJATIVNOST DOMA - NEVIDLJIVI ELEMENTI

No, unatoč tome, ukoliko stupite u dom te osobe, bez riječi moguće je dobiti detaljan uvid u obrasce ponašanja iste osobe. To je moguće baš zbog činjenice što svaka stvar u našem domu predstavlja repetitivne simptome ponašanja, navika i odluka, bilo to svjesno ili nesvjesno. Ovo čini predmete u domu ključnim za stvaranje općenite slike o cijelom kućanstvu. U svojoj knjizi "Njuškalo", profesor Gosling istražuje načine na koje iskazujemo svoje osobine u svojim privatnim prostorima. U knjizi, profesor Gosling kategorizira tri načina na koje izražavamo svoje karaktere u domovima te kakoisti pokazatelji ujedno odražavaju sve promjene koje nam se događaju u životima.

1. Izražavanje identiteta

Svoje domove koristimo da bi izrazili svjesne odluke o samima sebi. "Identitetski ukazatelji" izražavaju naše stavove, naše ciljeve, vrijednosti koje cijenimo, socijalne uloge koje imamo i prioritete koji nas vode. Primjeri "identitetskih ukazatelja" su kulturne ikonografije, fotografije iz privatnog života, knjige koje trenutno čitamo ili knjige za koje želimo da drugi vide da čitamo. Ovakve predmete moguće je pronaći u javnim sferama gdje pojedinac posjetiteljima izražava "tko je i što mu je važno".

2. Izražavanje trenutnih misli i emocija

U dnevnom boravku želimo osjetiti sigurnost, zajedništvo, stoga unosimo elemente kojima ćemo to postići. Dok, na primjer, u svojim spavaćim sobama, želimo osjetiti prostor opuštanja, izdvojenosti, introspekcije te to postižemo drugačijim elementima. Stvari koje su nam od posebnog značenja često ćemo sakriti na mjesta koja su manje dostupna, ovakve predmete u psihologiji doma nazivamo "socijalne poslastice". To su stvari poput fotografija iz djetinjstva ili darova iz određenih dijelova našeg života, koje držimo udaljene od gostiju, ali u dosegu doma.

3. Obrasci ponašanja

Postoje podsvjesni načini oblikovanja prostora koji odaju obrasce našeg ponašanja. Kriminolozi često najviše stvari o osumnjičeniku saznaju upravo iz nesvjesnih tragova ponašanja koje ostavlja u svojem domu. Tu može biti riječ o načinu na koji su stvari organizirane, o količini kuhinjskog pribora, sanitarnim navikama, odnosu prema vratima i prozorima, abecednom poretku knjiga, dodatnoj opskrbi toaletnim papirom. Sve to odražava načine na koji živimo, obrasce ponašanja koji su učestali i nesvjesni, a ujedno i povezani sa našim karakterom i temperamentom. Zidovi u našim domovima često su svojevrsne vremenske lente važnih životnih događaja.

Kako starimo i razvijamo svoj identitet napuštamo dom u kojem smo odrasli i stvaramo vlastiti dom. To je trenutak u kojem koristimo dom za izražavanje onoga što nas razlikuje od ostatka obitelji. Stvaranje vlastitog doma ujedno je i proces otkrivanja nas samih i onoga što nas razlikuje od svih ostalih. Primjer temporalnih trendova koje možemo isčitati iz nečijeg doma su dvije ili tri knjige o istoj temi. Takav primjerak često ukazuje na nešto što je pojedincu trenutno važno ili u jednom trenutku bilo važno, ali se dogodilo nešto zbog čega je za to izgubio interes.

Iz doma pojedinca moguće je ujedno iščitati težnje u rpomjeni ponašanja ili određene aspiracije. Kao primjer toga često se uzimaju kalendari ili planeri postavljeni na zidovima. Takvi predmeti često su izraz pojedinaca koji imaju želju biti organizirani, ali u suštini to nisu. Više je razloga zbog kojeg, unatoč suvremenoj globalizaciji i mobilnosti, dom zadržava toliku važnost za pojedinca. Dom je mjesto koje je refleksija nas samih, naših prijašnjih i budućih odluka. Kroz svakodnevno ponašanje, bilo svjesno ili nesvjesno, dom postaje više od mjesta fizičke i socijalne sigurnosti, on postaje izraz onoga što smatramo ključnim vrijednostima u svijetu koji nas okružuje.

IZVORI:

*Jan Gehl,"How to study public life"
*Jan Gehl, "Life between buildings"
*Bernard Rudofsky, "Arhitektura bez arhitekata"
*MIT Press, "Tresholds"
*Paolo Virno, "A grammar of the multitude"
Vittoria di Palma, Diana Periton, Marina Lathouri, ""Intimate Metropolis
*Vicente Guallart, "Sociopolis-project for a city of future"
*Rutger Brouwers,"Het-tussen (The in-between)

*http://socks-studio.com/
*https://bs.wikipedia.org/
*http://www.academia.edu/
*http://thresholdsjournal.com/
*https://repositories.lib.utexas.edu/
*http://www.bloomberg.com/
*https://www.theguardian.com/
*https://atdp.berkeley.edu/
*http://www.uiah.fi/studies/
*http://www.theatlantic.com/
*http://pomeranz-collection.com/
*http://www.kateandrews.me/
*https://www.pinterest.com/

PROJEKT

STANOVATI IZMEĐU

PROGRAM

Pokušava se formulirati model stanovanja koji okuplja ljude različitih visina prihoda i pomaže u boljem ispreplitanju te interakciji različiti dijelova grada. Građevinski "boom" višestambenih zgrada trenutno se odvija u mnogim rastućim američkim gradovima, ali jako malo izgradnje je projektirano prikladno za svoje mjesto i svoj program. Od Charlottea do Seattlea,višestambena izgradnja izgleda pretežito jednako.Potiče se projekt koji će obgrliti raznolikost, koji jedizajniran, specifično za lokaciju i koji bi bio "dobar susjed kućama manjeg mjerila, ulicama i manjim industrijskim i komercijalnim zgradama od kojih se četvrt sastoji.Tip stanovanja koji okuplja ljude različitih visina prihoda i pomaže u demografskom, kulturalnom i ekonomskom spajanju različitih dijelova grada. Mjerilom između individualnog stanovanja i višestambene zgrade, sklop bi se sastojao od 13 stambenih jedinica i parkinga automobila stanovnika (koji mogu biti integrirani uz jedinice za stanovanje ili satelitski postavljene na parceli), površine za parking bicikli. Ukupna predviđena minimalna površina zatvorenih stambenih 2640 m2, no potiče se istraživanje gustoće i smještaja većeg broja stambenih jedinica.25% površine parcele predviđeno je u režimu korištenja komunalnih vrtova ili otvorene tržnice lokalne četvrti. Važan dio programa bio bi upravo vanjski prostor koji bi trebao udomiti potrebe stanovnika za iskorištavanjem ugodnog klimata i potrebe okolnog stanovništva za otvorenim pristupačnim urbanim površinama koji bi djelovali kao lokalni otvoreni centri obližnjih četvrti.

PROFIL BUDUĆIH KORISNIKA

1 Sara je neudata žena u tridesetima koja živi sa svojim psom. Profesorica je arhitekture na Sveučilištu Sjeverna Karolina-Charlotte. Također praktcira arhitekturu iz svoje kuće te uobičajeno paralelno radi na jednom do dva projekta manjeg mjerila koji su komercijalnog ili stambenog karaktera. Sara ujedno vodi tečaj uvezivanja knjiga i prodaje uvezene knjige koje njeni polaznici izrade.

2 Jose i Anya su par koji je u ranim četrdesetima. Imaju dvoje djece, jedno od 12, drugo od 10 godina. Jose radi "kod kuće" kao software dizajner, a Anya kao odvjetnica u lokalnoj odvjetničkoj tvrtci koja se nalazi u centru grada, unutar pješačke udaljenosti od lokacije. Djeca idu u obližnju školu, a u svoje slobodno vrijeme vole voziti skateboard, igrati nogomet, slikati i šetati svog psa.

3 Patrick i Marcus su nedavno diplomirali na Sveučilištu Sjeverne Karoline. Oboje imaju diplome iz marketinga i poslovne ekonomije te su pokrenuli tvrtku specijaliziranu za web dizajn. Uobičajeno se sastaju s klijentima u svom uredu kako bi raspravili o dizajnu buduće web-stranice. S obzirom da rade iz svojega doma, vole prošetati do centra poslije posla na večeru ili na predstavu u kazalištu.

4 Patty i Fred nedavno su otišli u mirovinu i preselili se iz Detroita u Charlotte. Imaju šezdeset godina, Fred je glazbenik, a Patty je spisateljica . Fred često sklada pjesme za svoj bend u kući tijekom dana te ima nekoliko gaža u centru grada. Njegov bend također nastupa na Farmer´s Marketu vikendima, lokalnom vikend festivalu domaće uzgojene hrane i glazbe. Patty provodi velik dio svog vremena u kafe-barovima u centru grada, kao i za svojim pisaćim stolom u kući kojeg voli pozicionirati ispod prozora sa predivnim pogledom.

* prikaz lokacije, Google Earth prikaz

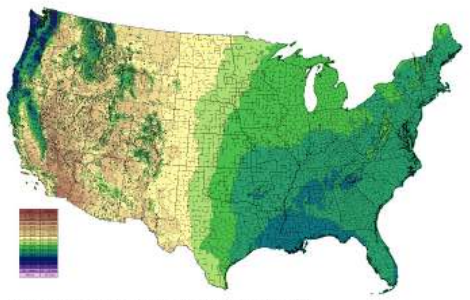

* padaline tijekom zimskih mjeseci

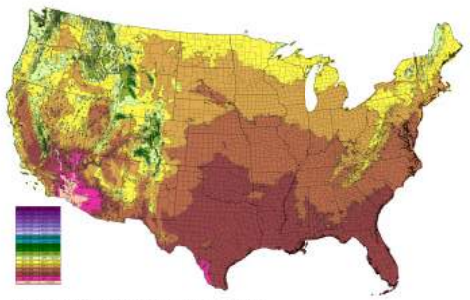

* prosječna temperatura ljeto

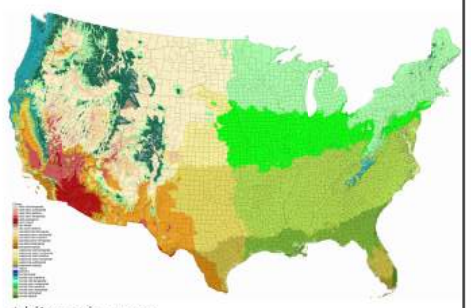

* klimatska zona

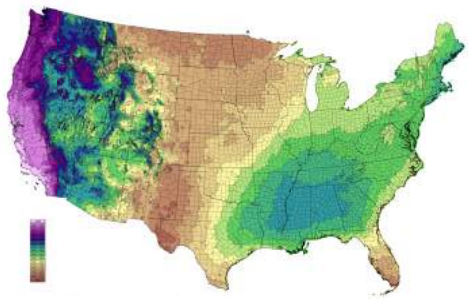

* padaline tijekom ljetnih mjeseci

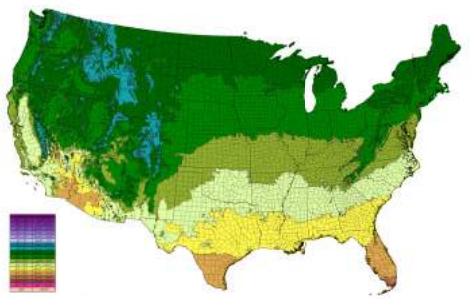

* prosječna temperatura zima

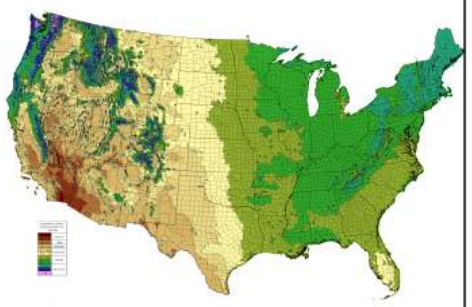

* količina vlažnosti u zraku

LOKACIJA

Širi kontekst je grad Charlotte, savezna država Sjeverna Karolina u Sjedinjenim Američkim državama.

Najveći je grad savezne države Sjeverna Karolina i treći najbrže rastući grad u SAD-u po mjerenjima iz 2014.godine. Uže metropolitansko područje sadrži cca 810 000 ljudi, a šire metropolitansko područje cca 2 500 000 ljudi. Nalazi se u umjerenoj toploj klimatskoj zoni definiranoj vlažnim suptropskim vjetrovima s juga i povremenim oceanskim ciklonama, što rezultira blagim zimama i vrućim vlažnim ljetima. Charlotte ima izrazito vibrantan i živ gradski centar koji lokalno stanovništvo naziva „Uptown". Sam centar ima preko 214 restorana, a ujedno je kulturalno oplemenjen mnogim muzejima, kazalištima i barovima. Godišnje broj preko 18 milijuna posjetitelja. Charlotte možemo definirati kao grad sa vibrantnim urbanim centrom okruženim „zelenim" predgrađima koji se listoliko granaju. Lokacija se nalazi na pješačkoj udaljenosti od „Uptown" gradskog centra i predstavlja primjer „zone između" koja nije ni gradski centar niti je predgrađe. U sjevernoameričkom kontekstu takve zone nazivaju se „inner city", a karakterizira ih veća gustoća stanovanja nego u predgrađima kao i jeftinije cijene najma. Kada su sredinom dvadesetog stoljeća automobili cjenovno postali pristupačni većem broju ljudi, mnoge osobe srednjih i visokih primanja odselili su se u predgrađa sa većim parcelama. Smanjenjem populacije, komercijalnih i javnih sadržaja, mnoge ovakve zone ušle su u postupak kontinuirane urbane degradacije. Na samoj parceli nalaze se dvije zgrade industrijske namjene koje su predviđene za rušenje. Površina parcele iznosi 11 695 m2.

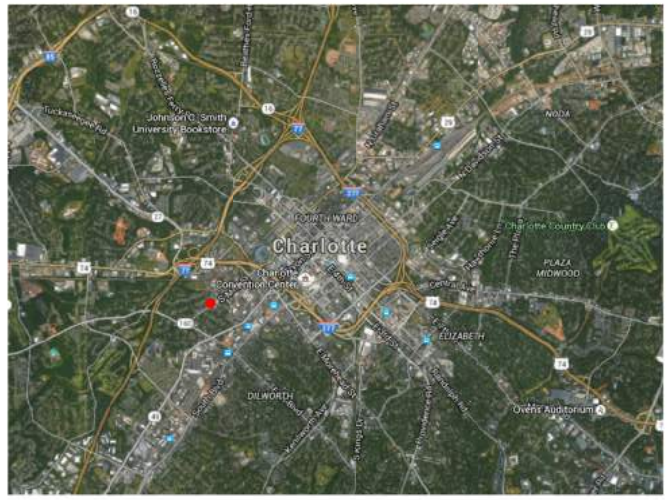

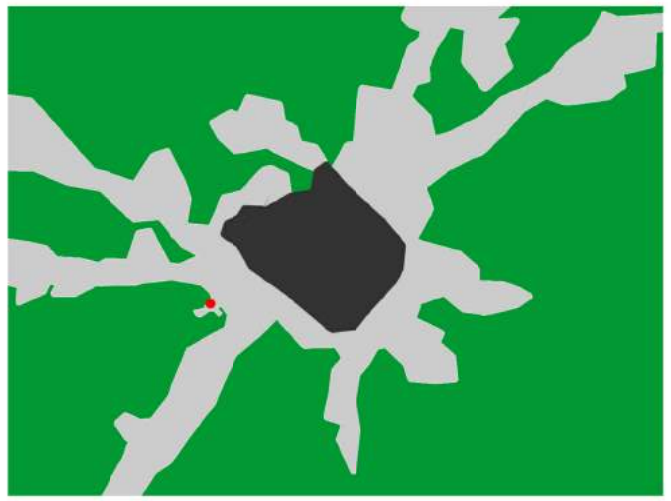

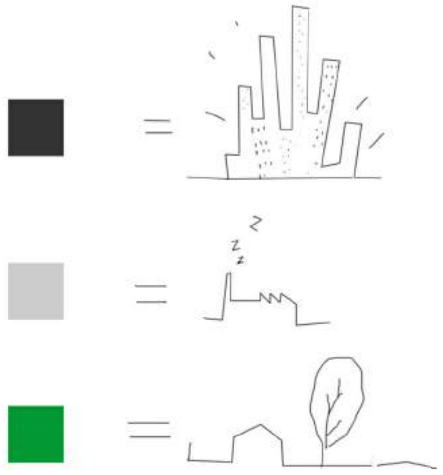

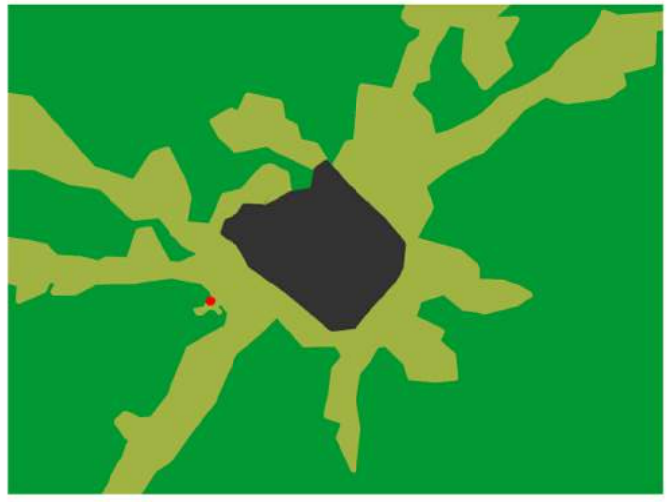

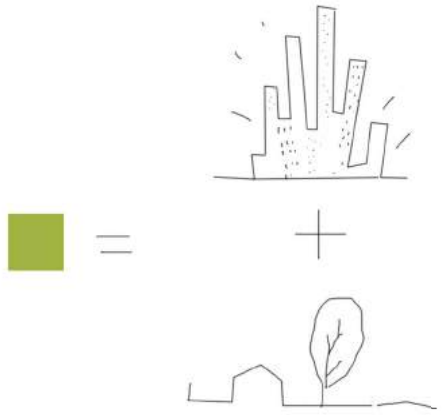

* dijagramski prikaz sadašnjeg stanja i moguće transformacije na razini grada

KONCEPT - ŠTO GRAD ŽELI BITI?

Prvo promatramo grad. Charlotte kao i svaki veliki američki grad ima vibrantan centar, "downtown", s raznolikošću sadržaja-poslovni neboderi, kazališta muzeji, galerije, ali i pregršt otvorenih javnih prostora. Svugdje uokolo, predgrađa sa bujnom vegetacijom, visokim stablima i dosadnim popodnevima. A između, između centra i predgrađa, nalazi se "inner city". Sivi prostor prilagođen mjerilu automobila, velik brcj asfaltiranih i neprocjednih površina točkasto ispunjen prizemnim i mjerilom velikim šoping centrima, autokućama, Mcdonaldsima, KFC-ovima i WallMartovima. Raznolik broj komercijalnih sadržaja i ništa između toga. To je prostor neposredno blizu centra, nažalost, prostor kroz kojeg se prolazi, ali ne i dugo ostaje, prostor gdje obaviš što treba i ideš kući.Shvaćamo da je zadatak puno veći od male stambene zgrade, naš zadatak postaje stvoriti model u kojem će budući stambeni sadržaj uispreplitanjem sa već postojećim komercijalnim saržajima stvarati ugodne stambene prostore, ali i ugodne javne prostore, kojeg koriste i susjedi i prolaznici, stvoritt mjesto gdje se zadržava, a ne samo prolazi.Na razini grada čitav sivi prsten koji odjeljuje centar od pregrađa, ima potencijal da postane zeleni prsten koji spaja, koji objedinjuje bujno zelenilo predgrađa i bogatstvo otvorenih javnih prostora centra.

KONCEPT - ŠTO PROSTOR ŽELI BITI?

Parcela je velika asfaltirana površina sa dvije prizemnice komercijalne namjene, točnije, namjenjene prodaji rabljenih automobila. Dobra stvar kod nedostatka identiteta je što se identitet može stvoriti. Kao sredstvo stvaranja identiteta i mjesta ugodnog življenja koriste se bujna stabla, koja se vide u drugom planu, iz stražnjih dvorišta susjednih kuća. Karakteristika Charlottea je vegetacija koja zahvaljujući spoju vlage i toplog klimata raste iznimno brzo. Na parcelu se sade stabla, koja će za nekoliko godina stvarati ugodan prostor, kako za stanovnike, tako i za susjede i prolaznike. Prostor želi biti ono što je nekoć vjerovatno i bio, prostor ispunjen visokim bujnim stablima.

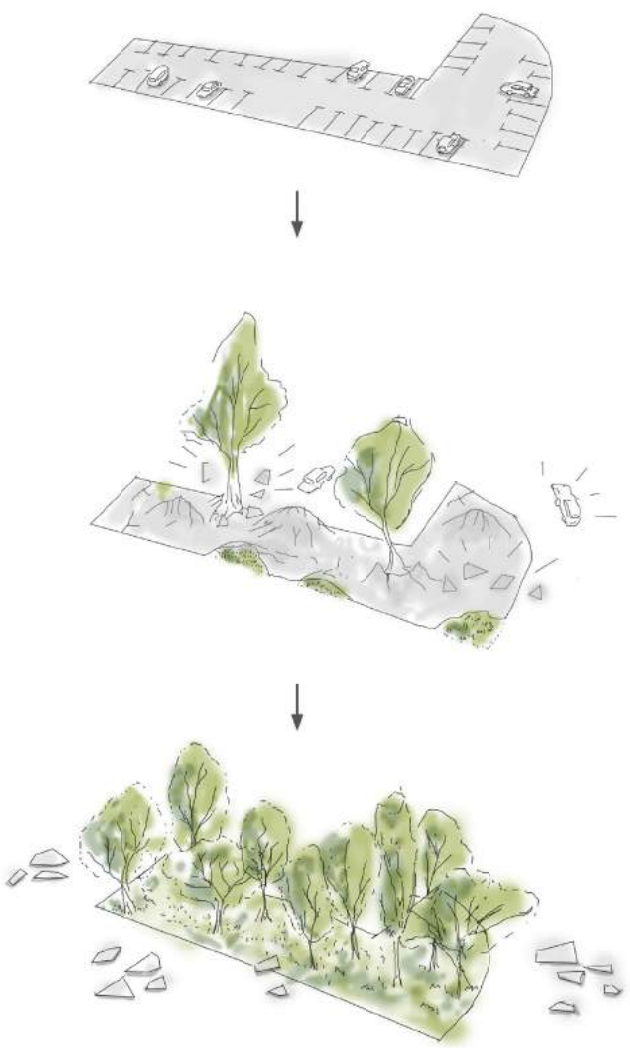

* dijagramski prikaz transformacije parcele

KONCEPT - ŠTO KUĆA ŽELI BITI?

Parcela je velika asfaltirana površina sa dvije prizemnice komercijalne namjene, točnije, namjenjene prodaji rabljenih automobila. Dobra stvar kod nedostatka identiteta je što se identitet može stvoriti. Kao sredstvo stvaranja identiteta i mjesta ugodnog življenja koriste se bujna stabla, koja se vide u drugom planu, iz stražnjih dvorišta susjednih kuća. Karakteristika Charlottea je vegetacija koja zahvaljujući spoju vlage i toplog klimata raste iznimno brzo. Na parcelu se sade stabla, koja će za nekoliko godina stvarati ugodan prostor, kako za starovnike, tako i za susjede i prolaznike. Prostor želi biti ono što je nekoć vjerovatno i bio, prostor ispunjen visokim bujnim stablima.

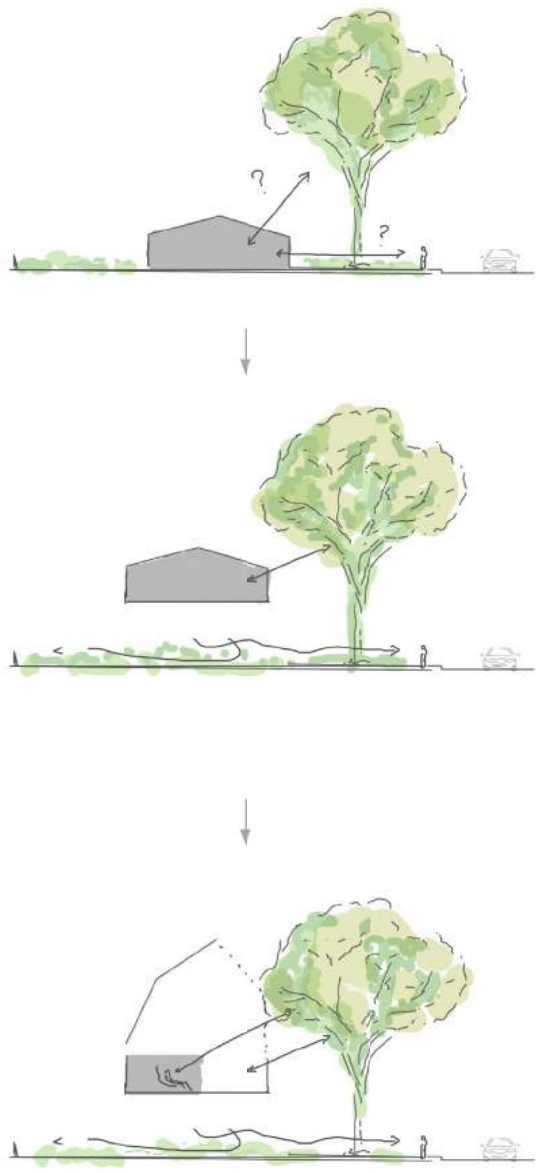

* dijagramski prikaz transformacije tipologije kuća

FGAG 2015/2016 diplomski rad | STANOVATI IZMEĐU student | TOMISLAV NEJAŠMIĆ mentor | izv. prof. NIKOLA POPIĆ komentor | Doc. IVANA ERGIĆ konzultant za konstrukciju | izv.prof.dr.sc. BORIS TROGRLIĆ STUACIJA | M 1:2000

0 10 50 100 200

FGAG 2015/2016 diplomski rad | STANOVATI IZMEĐU student | TOMISLAV NEJAŠMIĆ mentor | Izv. prof. NIKOLA POPIĆ komentor | Doc. IVANA ERGIĆ konzultant za konstrukciju | Izv.prof.dr.sc. BORIS TROGRLIĆ

SITUACIJA | M 1:1000

0 5 25 50 100

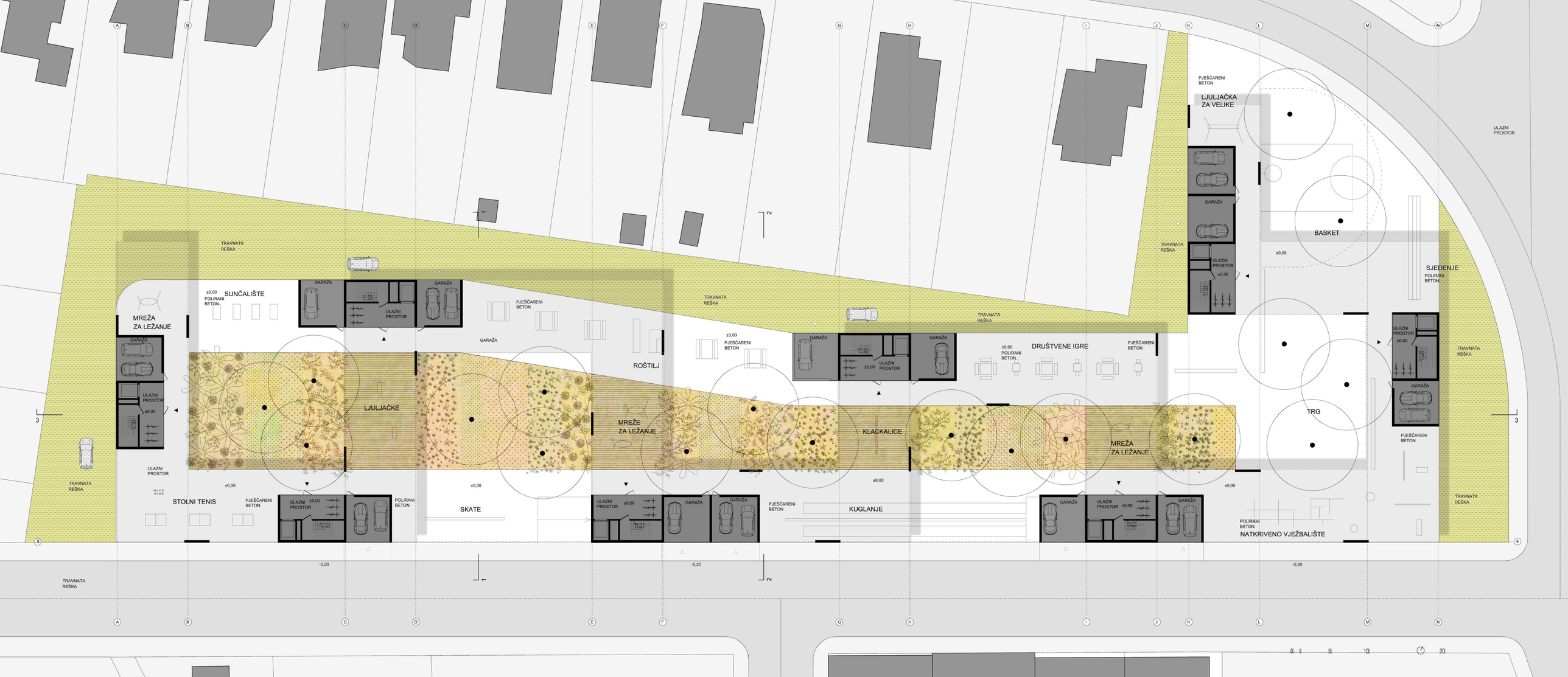
TRAVNATA REŠKA
SUNČALIŠTE
±0,00
POLIRANI BETON
MREŽA ZA LEŽANJE
GARAŽA
ULAZNI PROSTOR
PJEŠČARENI BETON
ROŠTILJ
LJULJAČKE
MREŽE ZA LEŽANJE
KLACKALICE
DRUŠTVENE IGRE
STOLNI TENIS
SKATE
KUGLANJE
NATKRIVENO VJEŽBALIŠTE
LJULJAČKA ZA VELIKE
BASKET
TRG
SJEDENJE
-0,20

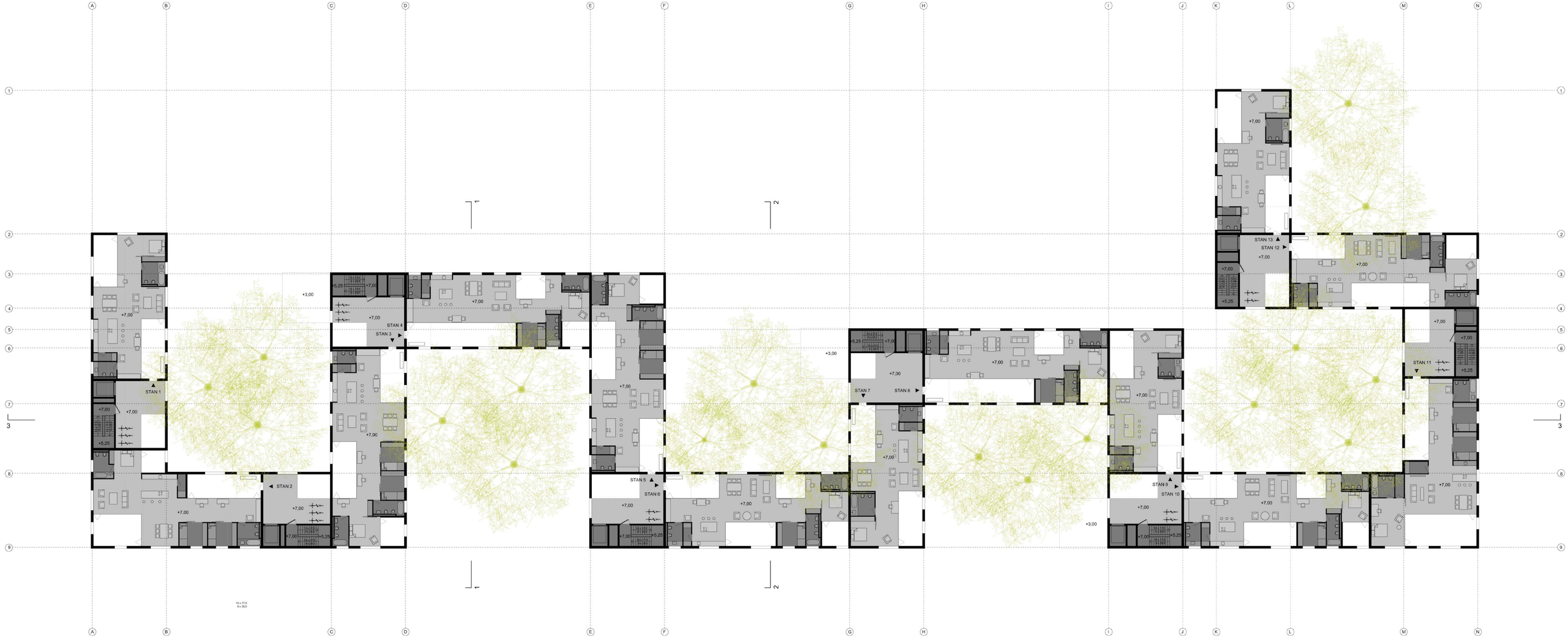
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
1
2
3
4
5
6
7
8
9
STAN 1
STAN 2
STAN 3
STAN 4
STAN 5
STAN 6
STAN 7
STAN 8
STAN 9
STAN 10
STAN 11
STAN 12
STAN 13
+3,00
+7,00
+5,25
10 x 17,5
9 x 28,5
0 1 5 10 20

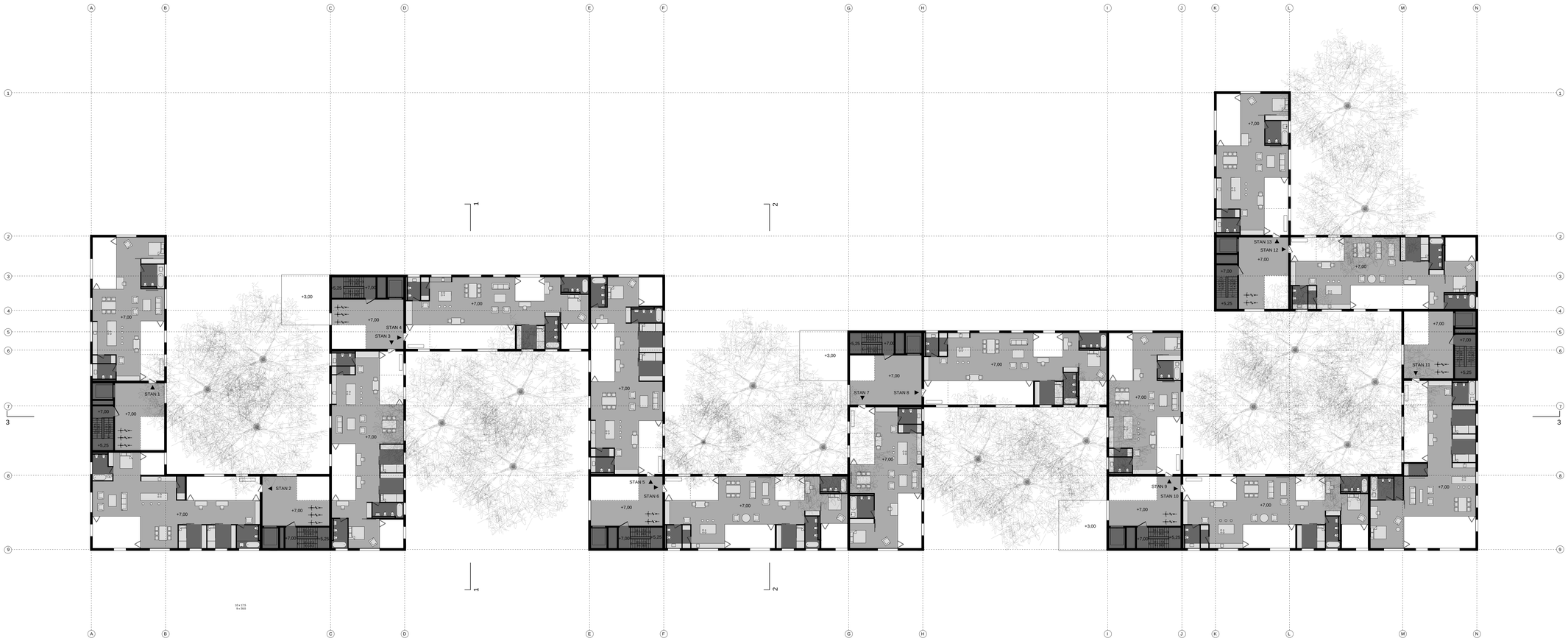
A B C D E F G H I J K L M N
1 2 3 4 5 6 7 8 9
STAN 1
STAN 2
STAN 3
STAN 4
STAN 5
STAN 6
STAN 7
STAN 8
STAN 9
STAN 10
STAN 11
STAN 12
STAN 13
+7,00
+5,25
+3,00
1
2
3

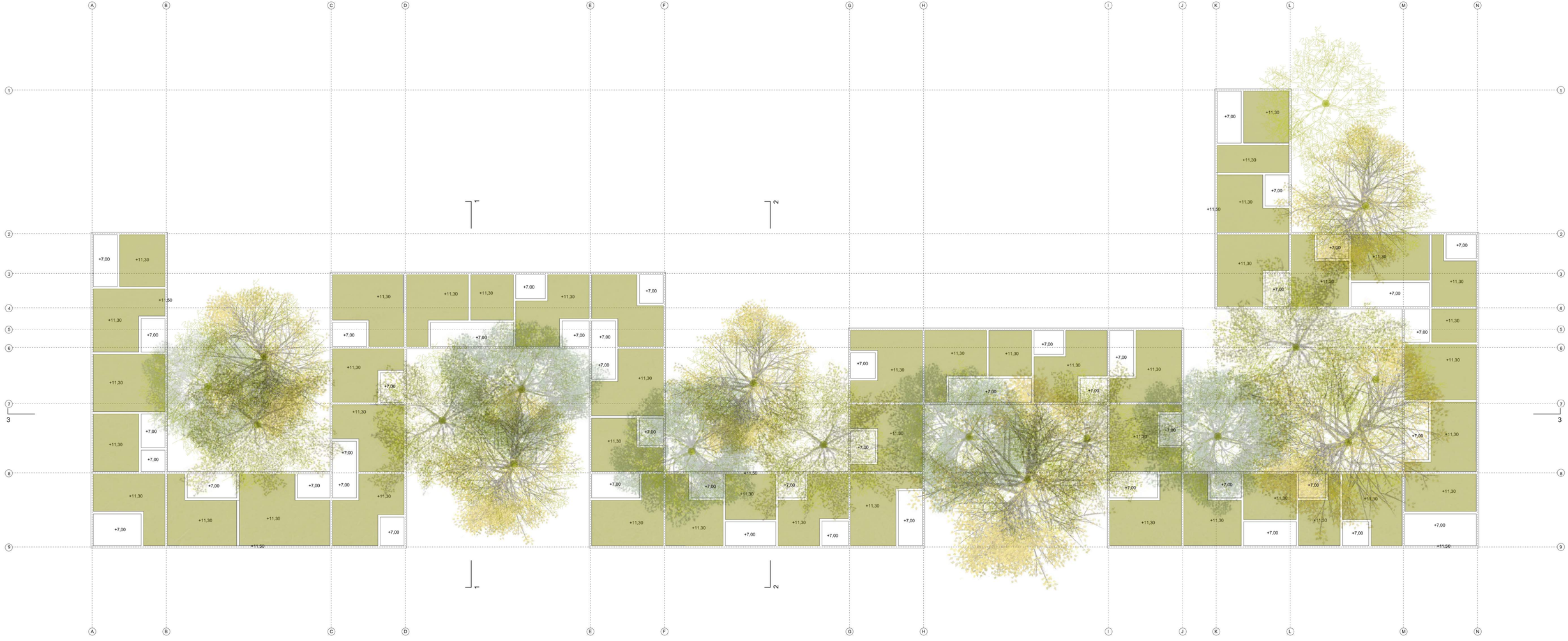

0 1 5 10 20

+11,50
+7,00
+6,00
+3,00
±0,00
6
3
6
3

9
8
+11,50
+7,00
+6,00
+3,00
±0,00
a10
9
8

A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
M
N
+11.50
+7.00
+3.50
±0.00

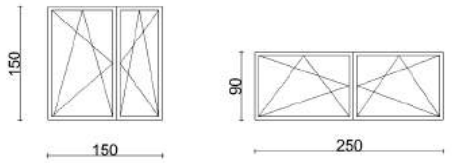

SHEMA PVC OTVORA 1.1.

SHEMA PVC OTVORA 1.2.

PVC SHEME

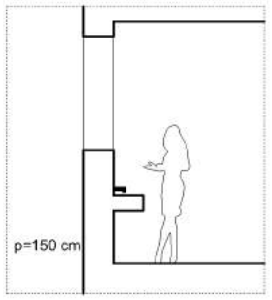

WC

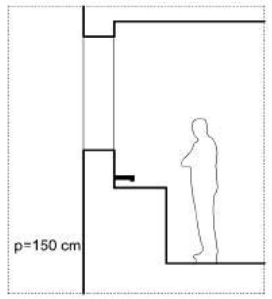

KUHINJA

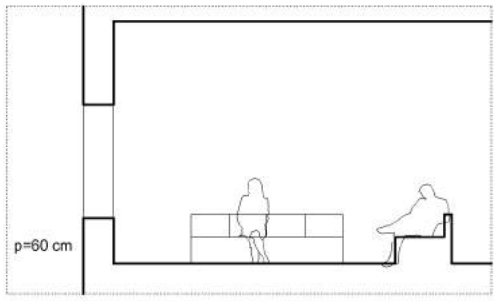

DNEVNI BORAVAK

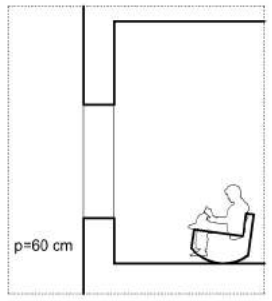

MJESTO ZA ČITANJE

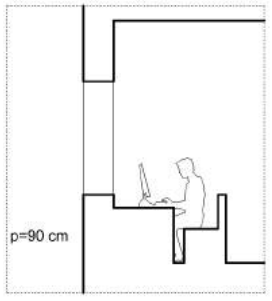

MJESTO ZA RAD

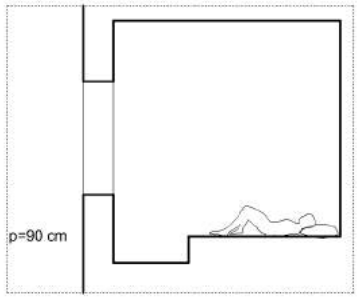

SPAVAĆA SOBA

FGAG-2015/2016 diplomski rad | STANOVATI IZMEĐU student | TOMISLAV NEJAŠMIĆ mentor | izv. prof. NIKOLA POPIĆ komentor | Doc. IVANA ERGIĆ konzultant za konstrukciju | izv.prof.dr.sc. BORIS TROGRLIĆ

JUŽNO PROČELJE| M 1:200

0| 1| 5| 10| 20|

ZAPADNO PROČELJE | M 1:200

0 1 5 10 20

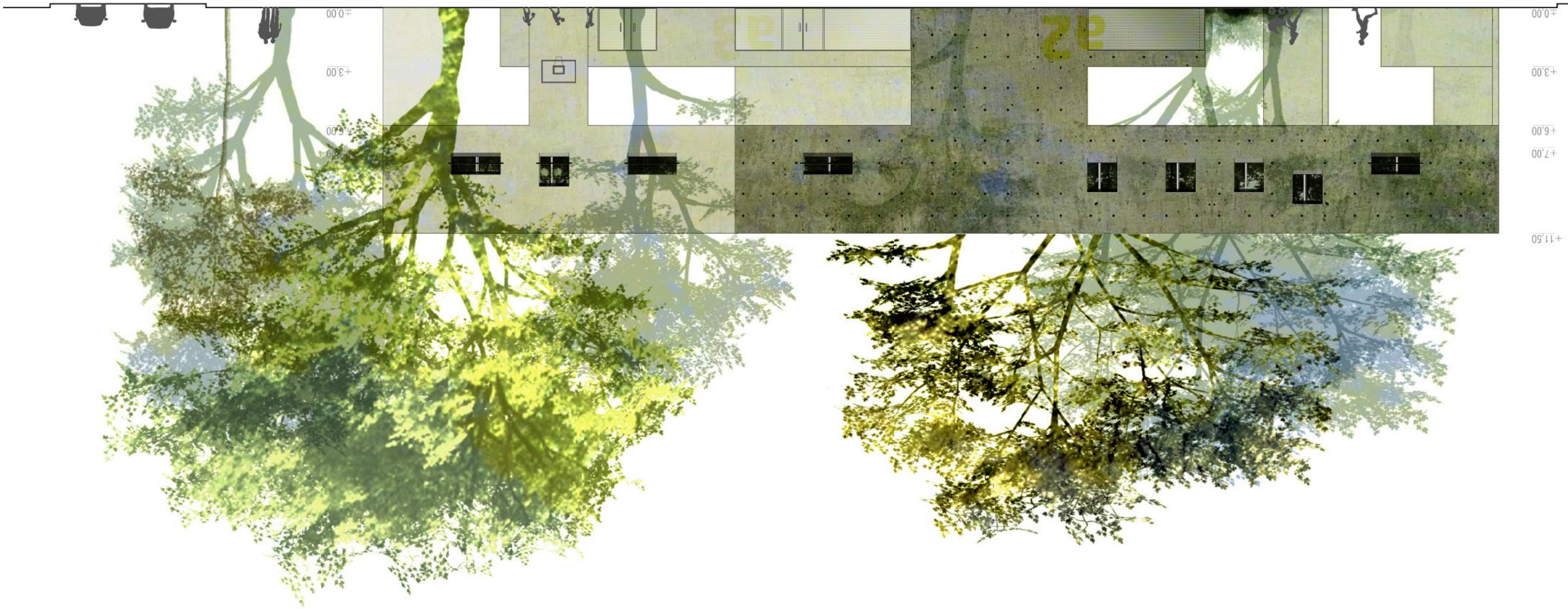
+11,50
+7,00
+6,00
+3,00
±0,00
+11,50
+3,00
±0,00
a2
a3

FGAG-2015/2016 diplomski rad I STANOVATI IZMEĐU student I TOMISLAV NEJAŠMIĆ mentor I izv. prof. NIKOLA POPIĆ komentor I Doc. IVANA ERGIĆ konzultant za konstrukciju I izv.prof.dr.sc. BORIS TROGRLIĆ

SJEVERNO PROČELJE| M 1:200

0| 1| 5| 10| 20|

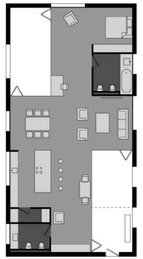

1s

3s

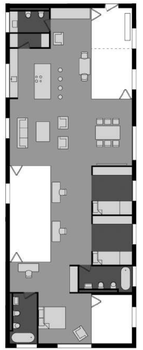

3s

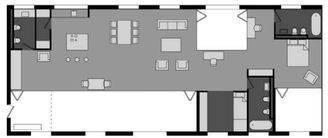

2s

2s

3s

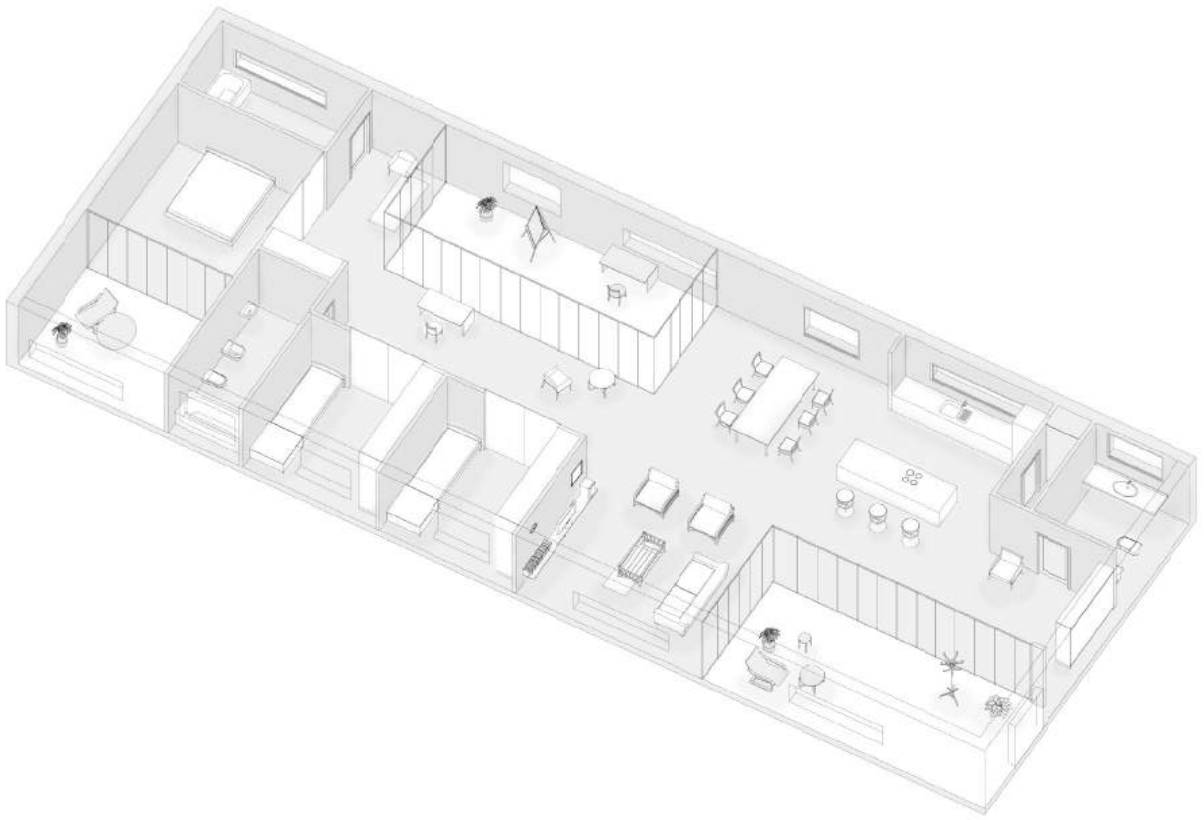

*NOĆNI REŽIM KORIŠTENJA

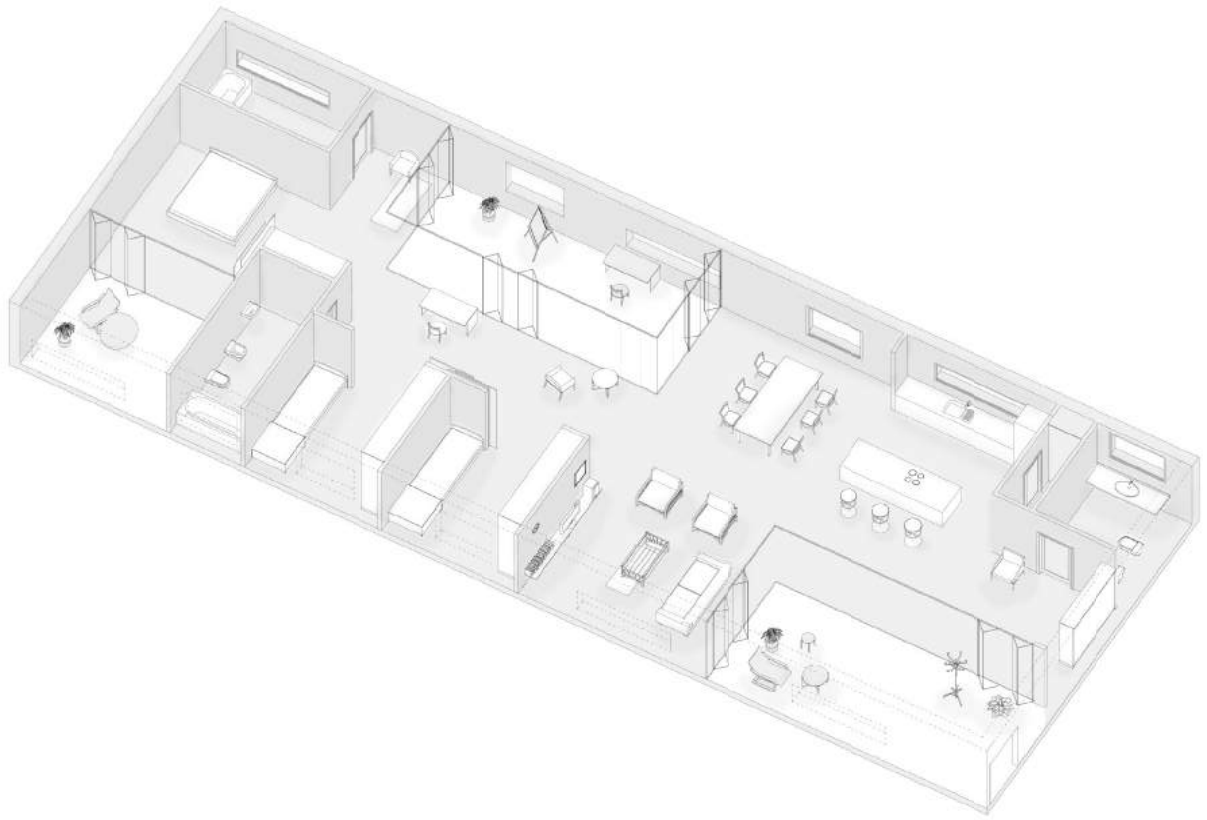

*DNEVNI REŽIM KORIŠTENJA

AKSONOMETRIJSKI PRIKAZ TIPIČNE STAMBENE JEDINICE

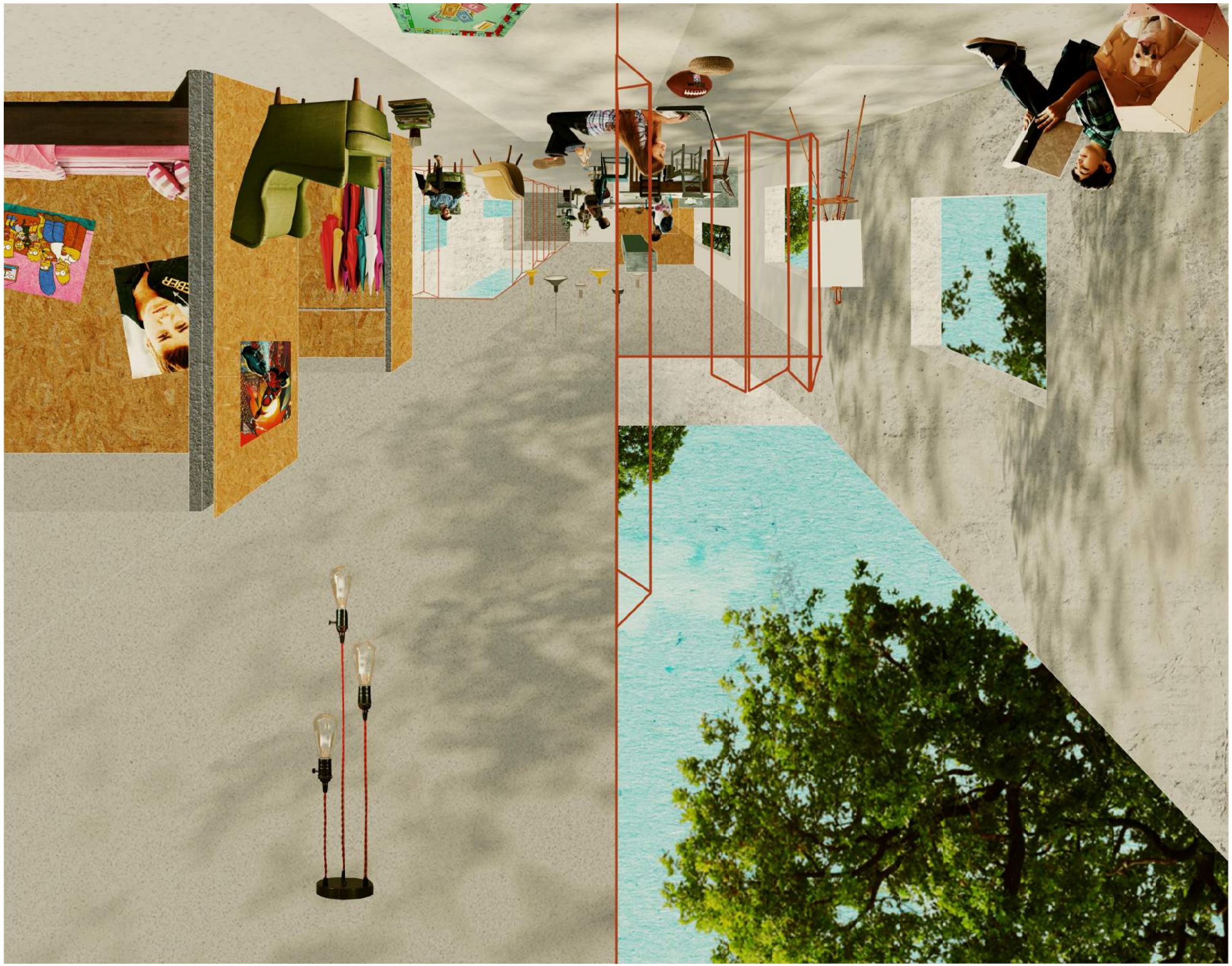

7a

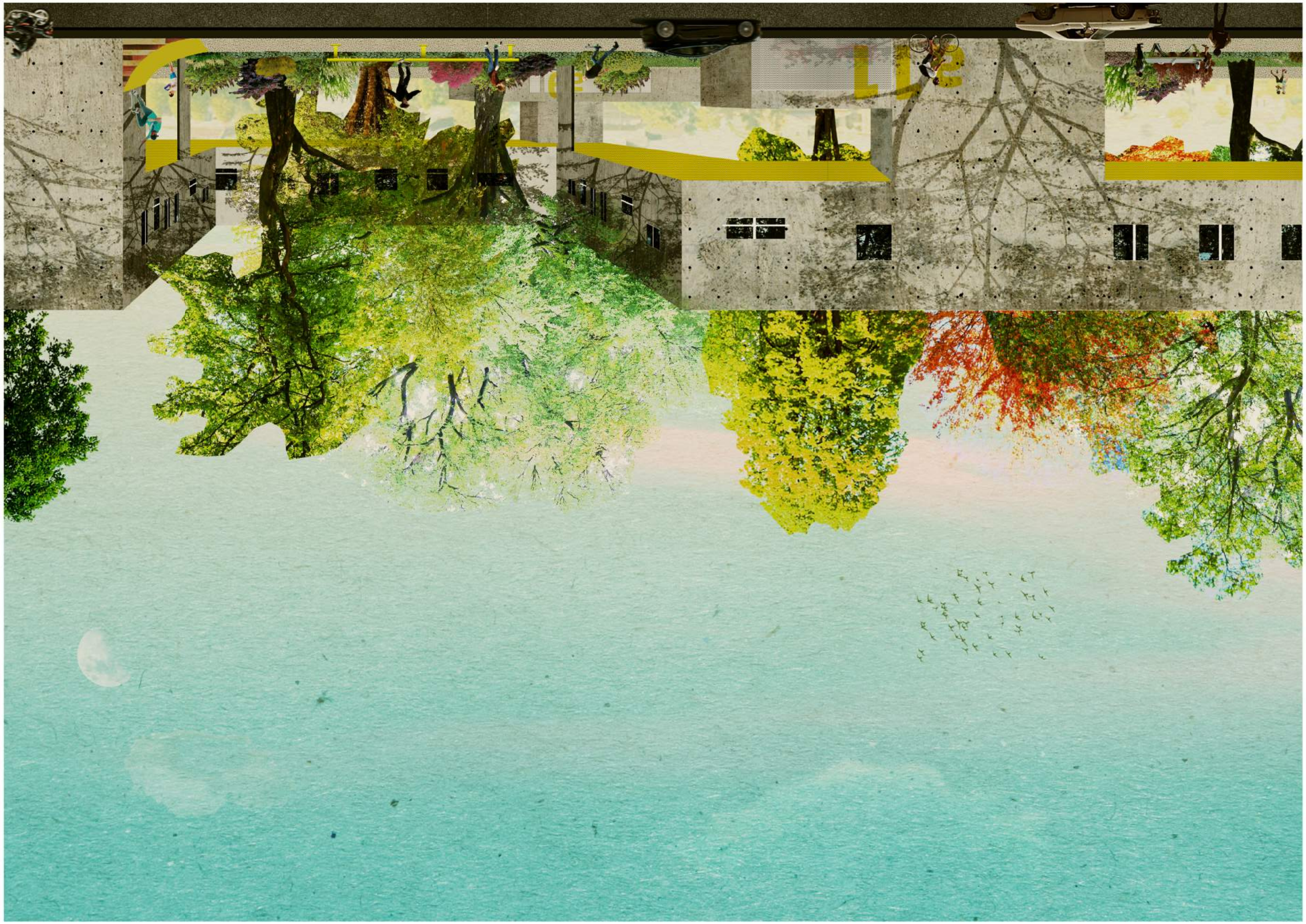

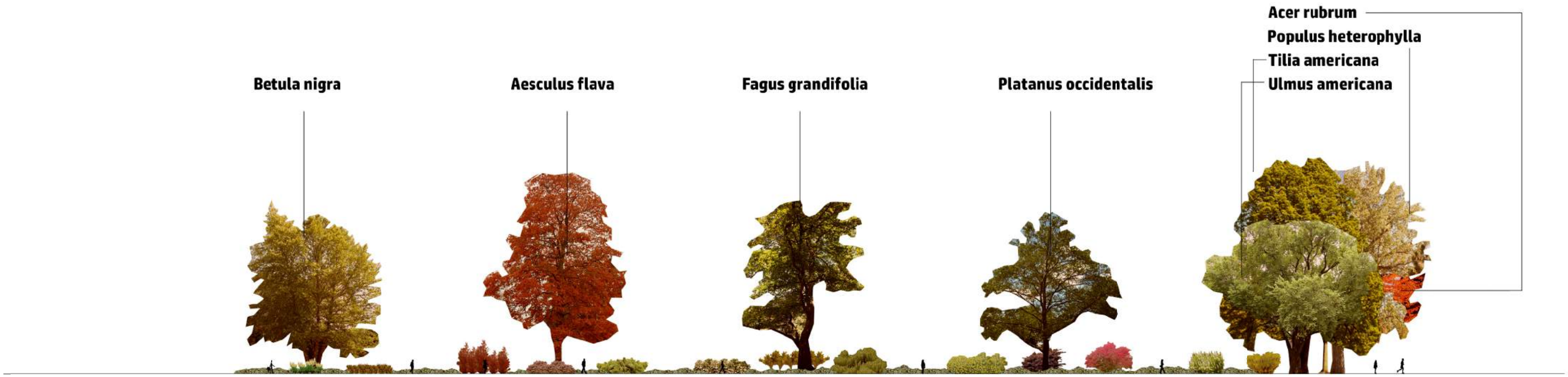
Betula nigra
Aesculus flava
Fagus grandifolia
Platanus occidentalis
Acer rubrum
Populus heterophylla
Tilia americana
Ulmus americana

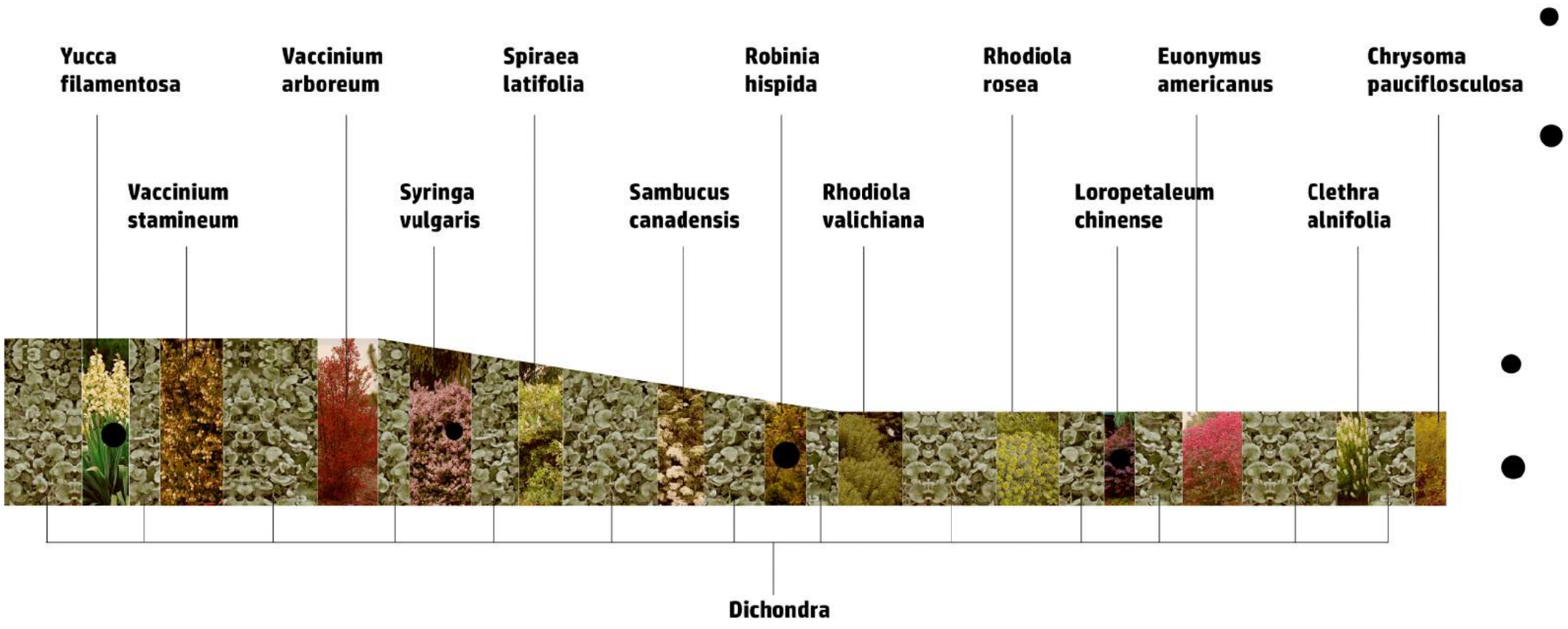
Yucca filamentosa
Vaccinium arboreum
Spiraea latifolia
Robinia hispida
Rhodiola rosea
Euonymus americanus
Chrysoma pauciflosculosa
Vaccinium stamineum
Syringa vulgaris
Sambucus canadensis
Rhodiola valichiana
Loropetaleum chinense
Clethra alnifolia
Dichondra

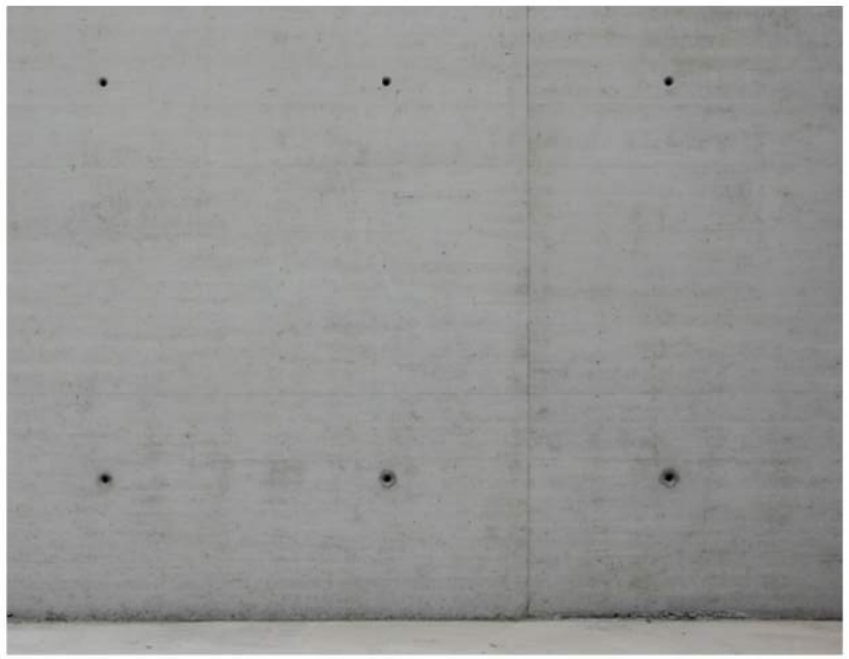

KONSTRUKCIJA/MATERIJALI

Nosiva konstrukcija je armirano-betonska. Visokostijeni armirano-betonski nosač odignut je od tla za 6 metara, visina nosača iznosi 5,5 metara, a debljine je 30 cm. Gdje je potrebno, nosač se oslanja na tlo u formi armirano-betonskih jezgri i vertikalnih zidnih produžetaka visine 6 metara, širine 3 metra i debljine 30 cm. Kao ukruta nosača, ali i prevencija od uvrtanja služe armirano-betonske jezgre. Dodatna ukruta su armirano-betonske grede poprečno postavljene svako 6 do 8 metara visine 80 cm te armirano-betonske ploče debljine 20 cm koje se pojavljuju na metar udaljenosti od najviše i najniže točke visokostijenog nosača. Na taj način se u gornjoj zoni nosača stvara prostor potreban za supstrat zelenog krova,a u donjoj zoni prostor za instalacijsku etažu svjetle visine 80 cm, spuštenim stropom od razvučenog aluminijskog lima. Osna poprečna udaljenost između dvaju visokostijenih nosača iznosi 9 metara. Unutarnji pregradni zidovi stambenih jedinica su od gips-kartonskih ploča na metalnoj potkonstrukciji sa završnom oblogom od OSB-ploča. Pročelje je izloženi beton za čiji se nastanak koristi čelična oplata dimenzija 270cm x 270cm, s unutarnjim slojem folije kako bi se omogućila maksimalna glatkoća i homogenost površine završnog sloja, a čiji detalji postavljanja mogu biti nađeni u nacrtima pročelja. Po potrebi nakon ispitivanja kvalitete betona pročelja tretirati zaštitnim mineralnim premazom. Obrada parternih površina predviđa se kroz betonske završne podne slojeve na armirano-betonskoj konstrukciji. U parteru se predviđa izmjena poliranog betona i pješčarenog betona sa grubljim, hrapavijim izloženim agregatom kako bi se otvorene površine vizualno podijelile na intimnije dijelove.

ISKAZ POVRŠINA

*garaža	36 m2	x13 = 468 m2
*ulazni prostor (kota prizemlja)	31 m2	x8 = 248 m2
*spremište stanara (kota prizemlja)	6,6 m2	x8 = 52,8 m2
*ulazni prostor (kota stambene etaže)	42 m2	x8 = 336 m2
*spremište stanara (kota stambene etaže)	6,6 m2	x8 = 52,8 m2

*stambena jedinica 1	162 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	42 m2
-zatvoreni prostori stambene jedinice	120 m2
*stambena jedinica 2	216 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	60,64 m2
-zatvoreni prostori stambene jedinice	155,35 m2
*stambena jedinica 3	225 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	54,00 m2
-zatvoreni prostori stambene jedinice	171 m2
*stambena jedinica 4	211,50 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	64,50 m2
-zatvoreni prostori stambene jedinice	147 m2
*stambena jedinica 5	225 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	54,00 m2
*stambena jedinica 5	225 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	54,00 m2
-zatvoreni prostori stambene jedinice	171 m2
*stambena jedinica 6	211,50 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	63,30 m2
-zatvoreni prostori stambene	148,20 m2
	m2

*stambena jedinica 7	162 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	42,00 m2
-zatvoreni prostori stambene jedinice	120 m2
*stambena jedinica 8	211,50 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	64,50 m2
-zatvoreni prostori stambene jedinice	147 m2
*stambena jedinica 9	162 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	42,00 m2
-zatvoreni prostori stambene jedinice	120 m2
*stambena jedinica 10	211,50 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	63,30 m2
-zatvoreni prostori stambene jedinice	148,20 m2
*stambena jedinica 11	229,49 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	66,64 m2
*stambena jedinica 11	229,49 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	66,64 m2
-zatvoreni prostori stambene jedinice	162,85 m2
*stambena jedinica 12	211,50 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	63,30 m2
-zatvoreni prostori stambene jedinice	148,20 m2
*stambena jedinica 13	162 m2
-otvoreni prostori stambene jedinice	42,00 m2
-zatvoreni prostori stambene jedinice	120,00 m2

ukupno privatni prostori stanara:
3758,59 m2

JAVNI OTVORENI PROSTORI

*vrt	1646,33 m2
*travnata površina	2054,30 m2
*otvorene javne površine	4028,41 m2

ukupno javni otvoreni prostori:
7729,04 m2

ISKAZ POVRŠINA
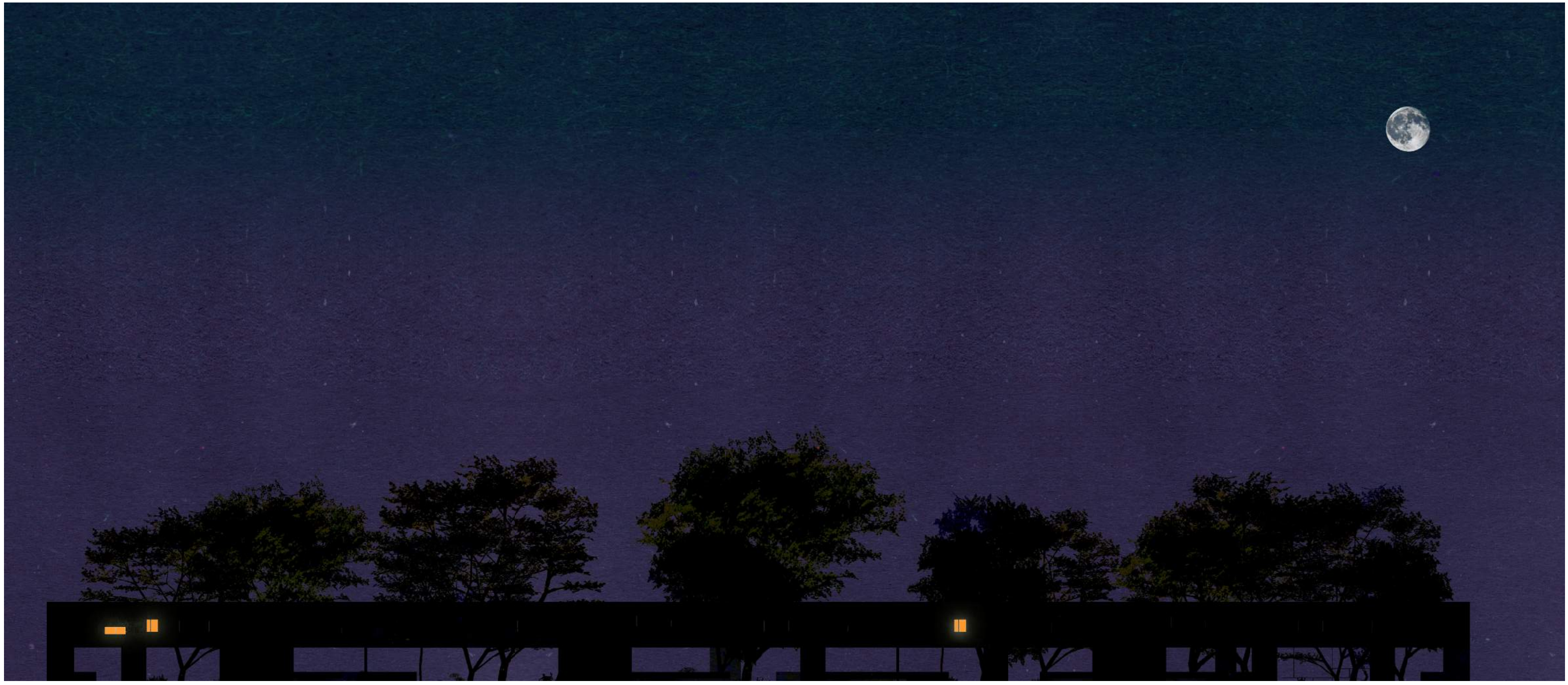
Zahvale mentoru Nikoli Popiću i komentorici Ivani Ergić.